

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi rikoslain 23 luvun, tieliikennelain 76 §:n ja liikennevakuutuslain 7 ja 20 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rikoslain eri liikennemuotoja koskevia liikennejuopumusta koskevia säännöksiä.

Lakia muutettaisiin niin, että rattijuopumuksesta tuomittaisiin myös se, joka kuljettaa moottoriajoneuvoa tai raitiovaunua käytettyään huumausainetta niin, että hänen veressään on ajon aikana tai sen jälkeen huumausaineen vaikuttavaa ainetta tai sen aineenvaihduntatuotetta. Säännöstä ei kuitenkaan sovellettaisi, jos mainittu aine tai aineenvaihduntatuote on peräisin lääkevalmisteesta, jota kuljettajalla on ollut oikeus käyttää. Juna- ja ilmaliikennejuopumusta koskeviin säännöksiin ehdotetaan tehtäväksi vastaavanlainen muutos.

Esitys merkitsisi huumausaineen käyttöä liikenteessä koskevan niin sanotun nollarajan käyttöön ottoa. Nykyisin moottoriajoneuvon tai raitiovaunun kuljettaminen huumausaineen vaikutuksen alaisena on säädetty rangaistavaksi rattijuopumuksena, jos huumausaineen käyttö on heikentänyt kuljettajan kykyä tehtävän vaatimiin

suorituksiin. Nykyiset ilma- ja junaliikennejuopumussäännökset ovat samansisältöiset.

Esityksessä ehdotetaan rattijuopumussäännöstä muutettavaksi myös niin, että rikoksentekijän veren 0,5 promillen alkoholipitoisuutta vastaisi 0,22 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa nykyisen 0,25 milligramman sijasta. Veren alkoholipitoisuutta vastaavaa uloshengitysilman alkoholipitoisuutta koskevaa lukua ehdotetaan muutettavaksi samassa suhteessa myös törkeää rattijuopumusta sekä vesi-, ilma- ja junaliikennejuopumusta koskevissa säännöksissä.

Tieliikennelain väliakaista ajokieltoa koskevaan säännökseen samoin kuin liikennevakuutuslakiin ehdotetaan tehtäväksi uudistettavien rikoslain säännösten edellyttämät vähäiset tarkistukset.

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan mahdollisimman pian niiden hyväksymisen ja vahvistamisen jälkeen.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
YLEISPERUSTELUT	4
1. Johdanto.....	4
2. Nykytila	5
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	5
Rikoslain 23 luvun liikennejuopumussäännökset.....	5
Esitutkinta, pakkokeinot ja ajokiello	6
Oikeuskäytäntö.....	7
2.2. Muut maat	8
Uloshengitysilman alkoholipitoisuus	8
Huumausaineiden vaikutuksen alaisena ajaminen tieliikenteessä.....	8
2.3. Nykytilan arviointi.....	9
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	10
Veren ja uloshengitysilman alkoholipitoisuuden vastaavuuden muuttaminen.....	10
Huumausaineiden nollaraja ja rattijuopumus	11
Huumausaineen tai sen aineenvaihduntatuotteen toteaminen verinäytteestä.....	11
Huumausaineita sisältävät lääkevalmisteet.....	12
Huumausaineiden nollarajan käyttöön oton vaikutus esitutkintaan ja ajokiellon määräämiseen.....	13
Huumausaineiden nollaraja tieliikenteessä ja huumausaineen käyttörikos	14
Huumausaineen nollaraja juna- ja ilmaliiikennejuopumuksessa.....	14
4. Esityksen vaikutukset.....	15
5. Asian valmistelu.....	16
6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja.....	17
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	18
1. Lakiehdotusten perustelut.....	18
1.1. Rikoslaki.....	18
23 luku. Liikenne rikoksista.....	18
1.2. Tieliikennelaki.....	21
1.3. Liikennevakuutuslaki.....	22
2. Voimaantulo	22
LAKIEHDOTUKSET.....	23
rikoslain 23 luvun muuttamisesta.....	23
tieliikennelain 76 §:n muuttamisesta.....	26
liikennevakuutuslain 7 ja 20 §:n muuttamisesta.....	27
LIITE.....	29

RINNAKKAISTEKSTIT.....	29
rikoslain 23 luvun muuttamisesta.....	29
tieliikennelain 76 §:n muuttamisesta.....	33
liikennevakuutuslain 7 ja 20 §:n muuttamisesta.....	34

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Alkoholi on yleisimmin väärinkäytetty päihde. Lääkeaineista yleisimmin väärinkäytettyjä ovat rauhoittaviin lääkkeisiin ja unilääkkeisiin kuuluvat bentsodiatsepiinit. Noin 100 000 suomalaista käyttää näitä aineita pääosin laillisesti lääkinnällisiin tarkoituksiin. Osa käyttäjistä ottaa kuitenkin bentsodiatsepiinia yliannoksina tai päihtymistarkoituksiin. Kolmas päiheteitä käyttävä ryhmä käyttää niin sanottuja kovia huumeita eli opiaatteja tai amfetamiinia. Kovien huumeiden ongelmakäyttäjää arvioidaan olevan 10 000—15 000 henkilöä. Neljäntenä ryhmä on mietojen huumeiden eli yleensä kannabiksen käyttäjät. Vuonna 2000 suoritettussa kyselytutkimuksessa kannabiksen mahdollista säännöllistä käyttöä on arvioitu kannabista viimeisen kuukauden aikana käyttäneiden määrän valossa. Tällaisia käyttäjiä olisi tutkimuksen arvion mukaan 25 000—30 000. Kannabiksen satunnaisia käyttäjiä (viimeisen vuoden aikana kannabista kokeilleet) olisi arviolta 60 000—110 000 henkeä.

Suomalainen päihneiden käyttäjä on yleensä alkoholinkäyttäjää tai sekakäyttäjää, joka käyttää alkoholin ohella liikenteelle haitallista lääkeainetta (tavallisimmin unilääkkeitä tai rauhoittavia) tai alkoholia ja huumausainetta. Myös useamman huumeen samanaikainen käyttö on yleistä.

Liikenteessä huumaavien aineiden on todettu lisäävän onnettomuusriskiä heikentämällä huomio-, arviointi-, ratkaisu-, koordinaatio- ja toimintakykyä. Kannabis tekee tokkuraiseksi ja heikentää kykyä arvioida etäisyyksiä ja nopeutta. Amfetamiini lisää riskinottoa, aiheuttaa aggressiivisuutta ja voi johtaa psykoottisiin reaktioihin. Hallusinogeeniset aineet aiheuttavat aistivääristymiä ja voivat synnyttää paniikkireaktioita. Rauhoittavat lääkeaineet ja unilääkkeet voivat haitata liikennekelpoisuutta heikentämällä havaintokykyä, reaktionopeutta ja

tasapainoa.

Rattijuopumuksesta epäillyistä kuljettajista otettujen alkoholi-, lääkeaine- ja huumausainenäytteiden tutkiminen on keskitetty Kansanterveyslaitokselle. Kansanterveyslaitoksen tilastot osoittavat, että 1980-luvun puoliväliin saakka huumausainetapausten määrä oli suhteellisen vakio. Kahdeksankymmentäluvun loppupuolella alkoi tutkittujen tapausten ja positiivisten löydösten jyrkkä nousu, joka taittui hieman 1990-luvun puolivälissä, mutta on jatkunut uudelleen 1990-luvun lopulta alkaen.

Vuonna 2000 Kansanterveyslaitos tutki 1 880 näytettä kuljettajista, joita poliisi oli epäillyt huumausaineiden käytöstä. Lääkkeitä tai huumausaineita todettiin yhteensä 85 prosentissa tapauksia (1 589). Tämä oli 6,5 prosenttia kaikista rattijuopumuksen vuoksi tutkituista. Uni- tai rauhoittavia lääkkeitä todettiin 65 prosentissa tapauksia (1 271) ja varsinaisia huumausaineita 57 prosentissa tapauksia (1 074). Osalta tutkituista löytyi samanaikaisesti sekä lääkeaineita että huumausaineita. Vuonna 2000 huumausainelöydösten määrä kasvoi 17 prosentilla edellisestä vuodesta (918 henkilöä vuonna 1999).

Vuonna 2000 yleisin näytteistä löydetty huumausaine oli amfetamiini (705), kannabis (670), heroini mukaan lukien morfiini (237), metamfetamiini (90), uusiin synteettisiin huumausaineisiin luettavat MDMA eli ekstaasi (56) ja MDA (39) sekä kokaiini (4).

Vuonna 2000 tieliikenteen alkoholitapauksissa kuoli 94 henkeä ja muita kuolemaan johtaneita päihdetapauksia oli 13. Alkoholi- tai päihdetapauksilla tarkoitetaan onnettomuuksia, joissa jokin onnettomuuden osallinen on ollut alkoholin tai muiden päihneiden vaikutuksen alainen. Alkoholia nauttineiden kuolleiden määrä on 1990-luvulla laskenut (vuonna 1990 kuolleita oli 173), mutta sellaisten onnettomuuksiin osallisten määrä, jotka ovat käyttäneet muita päiheteitä, on vuodesta 1995 lähtien hieman kasvanut (muita päiheteitä käyttäneiden määrä

vuonna 1991 oli kolme).

Vuonna 2000 rattijuopumusonnettomuuksissa eli tapauksissa, joissa onnettomuuden aiheutti kuljettajan päihtymys, kuoli 71 henkeä. Kuolleista juopuneita kuljettajia oli 51, rattijuopon matkustajia 15 ja sivullisia viisi. Tilastokeskuksen tietojen mukaan menehtyneistä kuljettajista yhdeksän oli ollut huumaavien aineiden vaikutuksen tai alkoholin ja huumaavien aineiden vaikutuksen alaisia. Rattijuopumusonnettomuuksissa kuolleiden kokonaismäärä oli vähemmän kuin kertaakaan aikaisemmin 1990-luvulla (vuonna 1990 kuolleiden määrä oli 152).

Liikenneturvallisuustilanne on Suomessa 1990-luvulla parantunut. Tästä huolimatta huumausaineiden käytön laajentumisen myötä niiden vaikutuksen alaisena ajaminen on liikenteessä lisääntynyt. Tätä osoittaa rattijuopumusepäilyistä tehtyjen varsinaisia huumausaineita koskevien löydösten kasvu. Tästä syystä on perusteltua ottaa tavoitteeksi laittomien huumausaineiden käyttämisen aiheuttamien haitallisten vaikutusten vähentäminen liikenteessä lainsäädäntöä muuttamalla.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Rikoslain 23 luvun liikennejuopumussäännökset

Rikoslain 23 luvun säännökset liikennerikoksista tulivat voimaan 1 päivänä lokakuuta 1999. Eri liikennemuotojen juopumussäännökset siirrettiin tuolloin rikoslakiin tieliikenteen rattijuopumussäännösten yhteyteen. Tuolloin voimassa olevien säännösten periaatteisiin tai promillerajoihin ei tehty suuria asiallisia muutoksia (HE 32/1997 vp).

Mahdollisuus määritellä alkoholipitoisuus kuljettajan uloshengitysilmaasta otettiin käyttöön 1 päivänä syyskuuta 1994 voimaan tulleella rikoslain 23 luvun muutoksella. Tuolloin määriteltiin myös voimassa olevassa laissa ilmaistut veren ja uloshengitysilman alkoholipitoisuuden

vastaavuudet. Tarkkuusalkometrit otettiin käytännössä käyttöön kuitenkin vasta vuonna 1998.

Rikoslain 23 luvun 3 §:n mukaan rattijuopumuksesta tuomitaan se, joka kuljettaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa tai raitiovaunua nautittuaan alkoholia siten, että hänen verensä alkoholipitoisuus ajon aikana tai sen jälkeen on vähintään 0,5 promillea tai että hänellä on tällöin vähintään 0,25 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa. Pykälän 2 kohdan mukaan rattijuopumuksesta tuomitaan myös se, joka kuljettaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa tai raitiovaunua käytettyään muuta huumaavaa ainetta kuin alkoholia tai tällaista ainetta ja alkoholia niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut. Rattijuopumuksesta tuomitaan sakkoa tai vankeutta enintään kuusi kuukautta.

Törkeään rattijuopumukseen syyllistyy 4 §:n mukaan se, jonka veren alkoholipitoisuus on vähintään 1,2 promillea tai hänellä on vähintään 0,60 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa tai jonka kyky tehtävän vaatimiin suorituksiin on tuntuvasti huonontunut taikka joka on käyttänyt muuta huumaavaa ainetta kuin alkoholia tai tällaista ainetta ja alkoholia niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on tuntuvasti huonontunut. Lisäksi edellytetään, että olosuhteet ovat sellaiset, että rikos on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen turvallisuudelle. Törkeästä rattijuopumuksesta on tuomittava vähintään 60 päiväsakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Voimassa olevissa säännöksissä huumaantuneena ajamisen tunnusmerkitöt on yhdenmukaistettu alkoholia koskevien rattijuopumustunnusmerkitöiden kanssa. Aikaisemmin huumaavan aineen vaikutuksen alaisena toimiminen tuli erikseen rangaistavaksi. Laissa edellytettiin, että huumaavan aineen tai alkoholin ja huumaavan aineen nauttiminen tieliikenteessä oli huonontanut kuljettajan kykyä virheettömiin suorituksiin. Säännös pysyi asiallisesti ennallaan sitä rikoslakiin siirrettäessä. Säännökseen lisättiin selvyyden vuoksi maininta siitä, että suorituskyvyn huonontumisen tulee olla tehtävän vaatima

eli käytännössä liittyä moottoriajoneuvon kuljettamiseen. Huumaantuneena ajaminen porrastettiin myös aikaisemmasta poiketen kahteen eri tärkeysportaaseen. Rattijuopumuksesta on kyse silloin, kun huumaantuneena ajavan kuljettajan kyky tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut. Jos kyky tehtävän vaatimiin suorituksiin on tuntuvasti huonontunut, teko voi tulla arvioitavaksi tärkeänä rattijuopumuksena.

Luvun 5 §:ssä säädetään vesiliikennejuopumuksesta. Joka ohjailee alusta tai toimii aluksessa sen kulun turvallisuuteen olennaisesti vaikuttavassa tehtävässä nautittuaan alkoholia niin, että hänen verensä alkoholipitoisuus tehtävän aikana tai sen jälkeen on vähintään 1,0 promillea tai että hänellä tällöin on vähintään 0,50 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa tai että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut, tai käytettyään muuta huumaavaa ainetta kuin alkoholia tai tällaista ainetta ja alkoholia niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut, ja olosuhteet ovat sellaiset, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen turvallisuudelle, on tuomittava vesiliikennejuopumuksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. Vesiliikennejuopumuksesta ei kuitenkaan tuomita silloin, kun ohjailtavana on ollut soutuvene, purjeajoneuvo tai niihin rinnastettava vesikulkuneuvo tai kun 1 momentissa tarkoitettu tehtävä on ollut tällaisessa aluksessa.

Ilmaliikennejuopumuksesta säädetään 6 §:ssä. Joka ohjaa ilma-alusta tai toimii sen miehistön jäsenenä tai muussa lentoturvallisuustehtävässä nautittuaan alkoholia niin, että hänen verensä alkoholipitoisuus tehtävän aikana tai sen jälkeen on vähintään 0,5 promillea tai että hänellä tällöin on vähintään 0,25 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa tai että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut, tai käytettyään muuta huumaavaa ainetta kuin alkoholia tai tällaista ainetta ja alkoholia niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on

huonontunut, on tuomittava ilmaliikennejuopumuksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Ilmailulain (281/1995) 38 §:ssä edellytetään tehtävää ilma-aluksella suorittavalta täysraittuuta eli tehtävää ilmailualuksessa ei saa suorittaa, jos veren alkoholipitoisuus on kohonnut tai jos henkilö on käyttänyt huumaavaa ainetta niin, että sitä on hänen elimistössään havaittava määrä. Ilmailulain 88 §:ssä on rikoslain 23 luvun 6 §:ään nähden toissijainen rangaistussäännös. Säännöksen nojalla rangaistaan alkoholin nauttimisesta tai huumaavan aineen käyttämisestä sakkoon, jos ilma-aluksessa tehtävää suorittava tai maaorganisaatiossa lentoturvallisuuteen vaikuttavassa tehtävässä oleva rikkoo ilmailussa edellytettyä täysraittuutta.

Junaliikennejuopumukseen luvun 7 §:n mukaan syyllistyy se, joka kuljettaa junaa tai toimii muussa junaturvallisuuden olennaisesti vaikuttavassa tehtävässä nautittuaan alkoholia niin, että hänen verensä alkoholipitoisuus tehtävän aikana tai sen jälkeen on vähintään 0,5 promillea tai että hänellä tällöin on vähintään 0,25 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa tai että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut, tai käytettyään muuta huumaavaa ainetta kuin alkoholia tai tällaista ainetta ja alkoholia niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut. Seuraamus on sakkoa tai vankeutta enintään kaksi vuotta.

Luvun 12 §:n määritelmäsäännöksen mukaan huumaavana aineena pidetään myös suorituskykyä heikentävää lääkettä.

Esitutkinta, pakkokeinot ja ajokielto

Pakkokeinolain (450/1987) 6 luvun 3 §:n mukaan poliisi voi määrätä moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajan tai muussa rikoslain 23 luvussa tarkoitettussa tehtävässä toimivan henkilön kokeeseen, joka tehdään tämän mahdollisesti nauttiman alkoholin tai muun huumaavan aineen toteamiseksi.

Puhalluskokeesta kieltäytynyt on velvollinen alistumaan pakkokeinolain 5 luvun 11 §:ssä

tarkoitettuun henkilönkatsastukseen. Mainitun pykälän 1 momentin mukaan henkilönkatsastus voidaan suorittaa rattijuopumuksesta epäillylle. Pakkokeinolain 6 luvun 3 § mahdollistaa kuljettajan uloshengitysilman alkoholipitoisuuden testaamisen seulontamenetelmällä niin sanotulla alkometrillä ilman, että kuljettajaa epäillään alkoholin vaikutuksen alaisena ajamisesta. Alkometrillä tehtäviä puhalluskokeita tehdään rutiininomaisesti liikennevalvonnassa. Seulonnassa saadun positiivisen puhalluskokeen jälkeen suoritetaan rikoksen varsinainen esitutkinta, jossa tarkkuusalkometrin taikka verikokeen avulla määritetään, onko puhalluksen perusteella liikennejuopumuksesta epäillyn henkilön uloshengitysilman tai veren alkoholipitoisuus ylittänyt rangaistavuuden kynnyksen. Veri- ja vitsanäytteen ottamista pidetään henkilönkatsastuksena, joka edellyttää rikosepäilyä. Myös tarkkuusalkometrin käyttö edellyttää rikosepäilyä, koska sen käyttämiseksi joudutaan velvoittamaan epäilty seuraamaan poliisia poliisiasemalle (HE 18/1992 vp). Vuonna 2000 tehtiin kuljettajan veren alkoholipitoisuuden määrittämiseksi 9 384 laboratorionkoetta ja otettiin 13 414 hengitysilmanäytettä. Tutkimuksia tehtiin yhteensä 22 798 henkilölle. Alkometrillä suoritettavaan puhalluskokeeseen verrattavaa seulontamenetelmää ei ole käytettävissä huumaantuneena ajamisen testaamiseksi. Käytännössä rikoksen esitutkintaan ryhdytään, kun esimerkiksi kuljettajan ajotavasta taikka alkoholin nauttimista koskevan seulonnan yhteydessä herää epäily ajoneuvon kuljettamisesta huumaavien aineiden vaikutuksen alaisena. Rangaistussäännöksessä kuvatun tunnusmerkistön täyttymiseen silloin, kun rattijuopumuksessa epäillään huumeiden käyttöä, on kiinnitetty poliisin ohjeistuksessa erityistä huomiota. Poliisin on käytettävä sisäasianministeriön 1 päivänä maaliskuuta 1999 antaman ohjeen (Dnro 3/011/1999) mukaista havainnointilomaketta, toimitettava epäilty kliniseen päihdetutkimukseen ja näyteenottoon sekä pyydetävä

huumelaboratorion lausunto ja hankittava tarvittaessa muutakin selvitystä ja liitettävä selvitys esitutkintapöytäkirjaan. Huumaantuneena ajaminen on luotettavasti todettavissa vain veri- tai virtsatutkimuksessa, mikä edellyttää henkilönkatsastuksen tekemistä. Tieliikennelain (267/1981) 75 §:ssä säädetään ajokieltoon määrittämisestä. Pykälän 1 momentin mukaan tuomioistuimen on määrättävä moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettaja määräaikaiseen ajokieltoon, jos hänen todetaan syyllistyneen muun muassa rattijuopumukseen tai törkeään rattijuopumukseen. Lain 76 §:ssä säädetään väliaikaisesta ajokiellosta. Poliisimies voi määrätä ajo-oikeuden haltijan väliaikaiseen ajokieltoon sekä ottaa kortin haltuunsa, jos hänen todennäköisin syin epäillään syyllistyneen rattijuopumukseen tai törkeään rattijuopumukseen alkoholin vaikutuksen alaisena. Väliaikainen ajokielto voidaan myös määrätä, jos kuljettajaa on syytä epäillä huumaavien aineiden vaikutuksen alaisena tapahtuneesta rattijuopumuksesta. Väliaikaisen ajokiellon määrittämiseksi vaaditaan siten enemmän näyttöä epäiltäessä kuljettajaa alkoholin vaikutuksen alaisena ajamisesta kuin huumaantuneena ajamisessa, koska alkoholin nauttimisesta johtuva rattijuopumus on todettavissa paikan päällä puhalluskokeella (LaVM 24/1998 vp — HE 32/1997 vp). Samasta syystä rattijuopumuksesta epäillylle alkoholin nauttimisen johdosta annettu väliaikainen ajokielto jatkuu 77 §:n 1 momentin nojalla tuomioistuimen päätökseen asti. Sen sijaan huumaantuneena ajaneelle rattijuopumuksesta epäillylle annetusta väliaikaisesta ajokiellosta poliisin on erikseen viipymättä päätettävä, pidetäänkö se voimassa. Jos rattijuopumuksesta tai törkeästä rattijuopumuksesta ei nosteta syytetä tai syyte hylätään, poliisin on 77 §:n 4 momentin mukaan viipymättä palautettava ajokortti.

Oikeuskäytäntö

Vuonna 2000 annettiin alioikeuksissa 7 164 tuomiota rattijuopumuksesta ja 11 024

törkeästä rattijuopumuksesta. Vesiliikennejuopumuksesta annettiin 400 tuomiota.

Huumaantuneena ajamisesta annetuista tuomioista ei ole tietoja vuodelta 2000, koska lainmuutoksen jälkeen näitä tapauksia ei ole mahdollista erotella rattijuopumustuomioista. Vuonna 1999 huumaantuneen ajamisesta (päärikos) tuomittiin 355 henkilöä, samoin kuin sitä edeltävänä vuonna 1998. Tämä oli 2 prosenttia rattijuopumusrikoksista tuomituista. Huumaantuneena ajamisesta tuomittujen määrä kasvoi hieman 1990-luvun aikana, mutta tuomittujen määrässä ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia viimeisten kymmenen vuoden aikana (vuonna 1991 tuomittuja oli 275).

2.2. Muut maat

Uloshengitysilman alkoholipitoisuus

Veren alkoholipitoisuuden ja uloshengitysilman pitoisuuden vastaavuuden suhde on kaikissa Pohjoismaissa sekä Saksassa tällä hetkellä sama kuin Suomessa. Belgiassa sen sijaan 0,5 promillen veren alkoholipitoisuutta vastaa 0,22 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa, samoin kuin 0,8 promillea 0,35 milligrammaa.

Huumausaineiden vaikutuksen alaisena ajaminen tieliikenteessä

Ruotsissa säädettiin huumausaineille nollaraja tie- ja junaliikenteessä 1 päivänä heinäkuuta 1999 voimaan tulleella lailla. Liikenne rikoksien rangaistuksista annetussa laissa (1951:649) säädetään, että rattijuopumuksesta tuomitaan myös se, joka kuljettaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa tai raitiovaunua käytettyään huumausainelaisa tarkoitettua huumausainetta sellaisen määrän, että ajon aikana tai sen jälkeen hänen veressään on jotain huumaavaa ainetta (nägot narkotisk ämne) jäljellä. Säännöstä ei kuitenkaan sovelleta, jos huumausainetta (narkotikan) on otettu lääkärin tai muun toimivaltaisen reseptinantajan määräyksen mukaan. Rangaistus on sakkoa tai enintään kuusi kuukautta vankeutta. Vastaavanlainen säännös säädetään junaturvallisuuslaissa.

Lainmuutoksen seurauksena huumaantuneena ajamisesta epäillyistä kuljettajista otetut verikokeet viisinkertaistuivat ensimmäisen vuoden aikana. Vuonna 2000 otetuista huumaantuneen ajamista koskevista näytteistä positiivisia näytteitä oli 90 prosenttia, joista 82 prosenttia sisälsi laittomia huumausaineita ja yli puolessa näistä mukana oli myös muita lääkeaineita. Tapauksista 8 prosentissa näyte sisälsi pelkästään lääkeaineita. Käytetyin huumausaine liikenteessä on amfetamiini, jota ilmeni 63 prosentissa näytteistä.

Norjassa, Islannissa ja Tanskassa huumaantuneena ajaminen on rangaistavaa vain, jos huumaavan aineen käyttö on vaikuttanut ajokykyyn.

Saksassa tieliikennelain mukaan rangaistaan hallinnollisena rikkomuksena, jos henkilö kuljettaa ajoneuvoa lain liitteessä mainitun huumaavan aineen vaikutuksen alaisena ja tätä ainetta löytyy hänen verestään. Lainmuutos tuli voimaan elokuussa 1998. Teko ei ole rangaistava, jos huumaavaa ainetta on käytetty lääkärin sairauden hoitoon määräämän reseptin mukaisesti. Säännöksen soveltamisalaan kuuluu kannabis, heroini, morfiini, kokaiini, amfetamiini, MDMA ja MDE. Ministeriön päätöksellä laissa mainittujen aineiden listaa voidaan muuttaa, jos tämä on tieteellisen tiedon perusteella liikenneturvallisuuden kannalta perusteltua. Rikkomuksesta voi seurata enintään 1 000 Saksan markan (vuonna 2001) suuruinen sakko. Jos teko on tuottamuksellinen, rangaistus on 200 Saksan markkaa (vuonna 2001). Rikoksenuusijan sakkoa voidaan korottaa 500 Saksan markalla (vuonna 2001). Muiden huumaavien aineiden ollessa kyseessä teko on säädetty rangaistavaksi rikoslaissa rikoksena, jos kuljettajan ajokyky on aineen käytön seurauksena heikentynyt.

Belgiassa on huhtikuussa vuonna 1999 otettu käyttöön raja-arvot laittomille huumausaineille tieliikenteessä. Rangaistavaa on, jos henkilö kuljettaa moottoriajoneuvoa julkisella paikalla laissa mainitun, ajajan suorituskykyyn vaikuttavan aineen alaisena, jos ainetta on veressä laissa säädetty määrä. Laissa luetellaan suorituskykyyn vaikuttavaksi

huumausaineeksi kannabis, amfetamiini, eräät synteettiset huumausaineet, kokaiinin aineenvaihduntatuote ja morfiini. Laissa vahvistetut eri aineiden määrät virtsassa tai veressä vastaavat niin sanottuja kattoarvoja, joita muissa maissa yleisesti käytetään laboratorioissa virheriskimarginaaleina sulkemaan pois vääriä positiivisia tuloksia. Kyse on siten laboratorioteknisistä raja-arvoista, joilla ei ole yhteyttä nautitun huumausainemäärän mahdolliseen vaarallisuuteen liikenneturvallisuuden kannalta. Laissa vahvistetut raja-arvot ovat niin alhaisia, että käytännössä kyse on mainittujen huumausaineiden nollarajasta. Virtsakoe voidaan epäilyltä ottaa vain, jos hänen ulkoisten merkkien eli kliinisen tutkimuksen perusteella epäillä olevan huumaavan aineen vaikutuksen alainen. Verikoe voidaan epäilyltä ottaa, jos hänen virtsanäytteestään on löytynyt laissa mainitut rajat ylittävä määrä edellä mainittua huumausainetta tai jos hän on ilman laillista syytä kieltäytynyt virtsakokeesta, mutta on selvästi huumaavan aineen vaikutuksen alainen. Molemmat kokeet eli käytännössä esitutkinnan aloittaminen edellyttävät siten pääsääntöisesti epäilyssä ulkoisesti havaittavia merkkejä huumausaineen vaikutuksen alaisena olemisesta. Tekijä voidaan tuomita rangaistukseen huumaantuneena ajamisesta myös, jos hän ilman laillista syytä kieltäytyy tutkimuksista ja testeistä. Rangaistus on 200—2 000 frangia (vuonna 2001) sakkoa taikka vankeutta viisitoista päivää tai enintään kuusi kuukautta joko yksin tai yhdistettynä edellä mainitun suuruiseen oheissakkoon. Teon uusija voidaan tuomita enintään kolmen vuoden vankeusrangaistukseen.

2.3. Nykytilan arviointi

Kun vuoden 1994 lainmuutoksella otettiin käyttöön mahdollisuus määritellä alkoholipitoisuus kuljettajan uloshengitysilmaasta, määriteltiin samalla myös voimassa olevassa laissa ilmaistut veren ja uloshengitysilman alkoholipitoisuutta osoittavat luvut. Tuolloin määritelty suhde näillä eri menetelmillä mitattujen arvojen välillä vastasi sen aikaista

tieteellistä käsitystä.

Viime vuosina on alan tutkimuksissa kertynyt tietoa siitä, että nykyisin voimassa oleva veren ja hengitysilman alkoholipitoisuuden suhde (2100:1) ei ole oikea. Tutkimusten mukaan 0,50 promillea etanolia veressä vastaisi 0,22 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa nykyisen 0,25 milligramman sijasta. Tämä vastaisi muuntosuhdetta 2400:1. Nykyinen sääntely on johtanut siihen, että rattijuopumukseen syyllistyneen humalatilän voimakkuudesta voidaan saada eri suuruinen tulos siitä riippuen, mitataanko alkoholin määrä verestä vai hengitysilmaasta. Rangaistavuuden raja on korkeampi, kun alkoholin vaikutuksen alaisuus todetaan uloshengitysilmaasta.

Mittausten pohjalta laaditussa lausunnossa ilmoitettu veren tai hengitysilman alkoholipitoisuus on tulos, joka saadaan vähentämällä yksittäisten määritysten keskiarvosta virheriskiarvio. Tämä niin sanottu varmuusvähennys takaa, että ilmoitettu veren tai hengitysilman alkoholipitoisuus on erittäin suurella todennäköisyydellä pienempi kuin todellinen veren alkoholipitoisuus. Eri menetelmien avulla määriteltäville näytteille on vahvistettu eri virheriskiarvio. Tällä pyritään takaamaan se, että menetelmästä riippumatta mahdollisuus niin sanottuihin vääriin positiivisiin tuloksiin on sama. Varmuusvähennyksen suuruutta ei vahvisteta laissa, vaan se on määritelty sisäasiainministeriön päätöksin. Tuomioistuimen tehtävänä on viime kädessä arvioida virheriskiarvion riittävyys, jos syytetty riitauttaa sen tuomioistuimessa (HE 18/1992 vp).

Alkoholin lisäksi laittomat huumausaineet, huumausainetta sisältävät lääkeaineet, tekniset liuottimet ja huumaavat kaasut voivat vaikuttaa heikentävästi ajokykyyn. Kuljettajan elimistön huumausaine- ja lääkeainepitoisuuksille ei ole laissa määritelty rajoja alkoholin tapaan. Rikoslain liikenerikoksia koskevan 23 luvun mukaan on rangaistavaa, jos kuljettajan kyky liikenteen edellyttämiin tehtäviin on huonontunut näiden aineiden käytön johdosta. Huumausaineen käyttö on rangaistavaa myös huumausainerikoksia

koskevan 50 luvun nojalla. Rattijuopumuksesta tuomittujen huumaantuneena ajaneiden kuljettajien määrä ei ole kasvanut samassa suhteessa kuin Kansanterveyslaitoksen kuljettajista tekemien huumausaineita koskevien löydösten määrä. Huumaavia aineita nauttineen kuljettajan suorituskyvyn arviointi lain edellyttämällä tavalla voi käytännössä olla hankalaa. Lääkärit eivät esimerkiksi välttämättä tiedosta, että tuomioistuimessa kliinisen päihdetutkimuksen tuloksella on varsin suuri merkitys. Tämän vuoksi käytännössä saattaa esiintyä tapauksia, joissa kliinisen kokeen raportoitu tulos aliarvioi ajokyvyn heikentymistä ja syyllisyys jää tämän vuoksi toteen näyttämättä.

Osasyynä kokeiden tulosten ja henkilön ajokyvyn väliseen eroon voi olla myös kliinisen kokeen luonteella. Kliiniseen päihdetutkimukseen liittyy olennaisena se, ettei tutkimustilanne voi täysin vastata ajotilannetta. Liikenteessä havaittu ajokyvyn heikkeneminen ei välttämättä näy tutkimuksessa, vaikka se tehtäisiin parhaalla mahdollisella tavalla. Osittain tämä johtuu jo viiveestä ajamisen ja kokeen tekemisen välillä.

Liikennevalvonnassa jää myös nykyisin piiloon sellaista huumaavien aineiden käyttöä, jolla kuitenkin on vaikutusta suorituskykyyn. Huumaavien aineiden käyttämisen vaikutus ajokykyyn vaihtelee käytetyn aineen laadun, määrän, tottumisen sekä kuljettajien fysiologisten erojen mukaan. Kaikkea huumaavien aineiden käytön ajokykyä heikentävää vaikutusta ei ole mahdollista havaita kuljettajasta esimerkiksi ratsiatilanteessa. Esimerkkinä tällaisesta ovat amfetamiini ja huumeiden elimistöstä poistumisesta aiheutuvat oireet, joiden vaikutuksen alainen henkilö saattaa poliisin pysäyttämänä käyttäytyä normaalisti, mutta pysäytystilanteen jälkeen henkilö voi ottaa vaarallisia riskejä liikenteessä.

Huumaantuneen ajamiseen liittyvät näyttöongelmat saattavat vähentää tuomioistuinten käsiteltäviksi tulevien tapausten määrää oikeusprosessin eri vaiheissa. Näyttöongelmat saattavat vaikuttaa muun muassa siihen, viedäänkö huumaantuneena ajamisesta epäiltyä veri- ja

virtsakokeisiin. Mikäli tämä oletus pitää paikkansa, huumaantuneena ajaneita kuljettajia jäisi nykyisin rangaistukseen tuomitsematta. Tällaisten mahdollisten tapausten määrää ei kuitenkaan käytettävissä olevien tietojen perusteella voida arvioida.

Huumaantuneen ajamiseen liittyviin näyttöongelmiin eräänä voimassa olevan lain mukaan mahdollisena ratkaisuna on vaihtoehtoisen syytteen esittäminen. Jos kuljettajan virtsasta tai verestä on löytynyt huumausainetta, jota hän ei ole saanut laillisista lääkkeistä, hän on syyllistynyt rangaistavaan huumausaineen käyttämiseen. Mikäli ajokyvyn heikentymisestä ei oikeudenkäynnissä saataisi riittävää näyttöä, kuljettajaa voitaisiin vaihtoehtoisesti syyttää ja hänet tuomita huumausaineen käyttämisestä. Tämän ratkaisun käyttökelpoisuutta vähentää se, että huumausaineen käytöstä tuomitulle ei voida määrätä ajokieltoa.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Valtioneuvosto on 18 päivänä tammikuuta 2001 hyväksynyt tieliikenteen turvallisuuden parantamista koskevan periaatepäätöksen. Päätöksessä valtioneuvosto on hyväksynyt Suomelle pitkällä aikavälillä liikenneturvallisuusvision, jonka mukaan tieliikennejärjestelmä on suunniteltava siten, ettei kenenkään tarvitse kuolla eikä loukkaantua vakavasti liikenteessä. Valtioneuvosto hyväksyi tämän liikenneturvallisuustavoitteen saavuttamiseksi 30 kohtaisen toimenpideohjelman vuosille 2001—2005. Valtioneuvosto toteaa periaatepäätöksen kohdassa 14, että mahdollisuudet ottaa käyttöön huumeiden nollaraja tulee selvittää.

Veren ja uloshengitysilman alkoholipitoisuuden vastaavuuden muuttaminen

Liikennejuopumusta koskevissa säännöksissä käytetty rikoksentekijän veren ja uloshengitysilman alkoholipitoisuuden välinen vastaavuussuhde ehdotetaan

muutettavaksi vastaamaan nykyisiä tutkimustuloksia. Tällöin rikoksenteikijän veren 0,5 promillen alkoholipitoisuutta vastaisi 0,22 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa nykyisen 0,25 milligramman sijasta.

Huumausaineiden nollaraja ja rattijuopumus

Huumausaineiden lisääntyneen käytön myötä ongelmaksi on muodostunut käytön vaikutukset tieliikenteessä. Huumausaineilla tarkoitetaan huumausainelaisissa (1289/1993) tarkoitettuja huumausaineita. Muita huumaavia aineita ovat esimerkiksi tekniset liuottimet ja huumaavat kaasut. Muiden huumaavien aineiden aiheuttamat ongelmat eivät ole rinnastettavissa huumausaineiden lisääntyneeseen laittomaan käyttöön. Tästä syystä on perusteltua ottaa tavoitteeksi laittomien huumausaineiden käytön aiheuttamien vaikutusten vähentäminen liikenteessä.

Laiton huumausaineiden käyttö on jo nykyisin rangaistavaa huumausainerikoksena. Tieliikennettä koskevilla rangaistussäännöksissä tulee sen vuoksi pyrkiä keskittymään sellaiseen huumausaineiden käytön estämiseen, jolla voi olla edes teoreettisesti jotain yhteyttä liikenneturvallisuuteen. Tieliikennettä koskevin erityissäännöksin ei siten tule rangaista esimerkiksi pitkän aikaa sitten tapahtuneesta huumausaineen käytöstä, jolla ei enää ajohetkellä voi olla vaikutusta kuljettajan suorituskykyyn.

Nykyisen tutkimustiedon perusteella ei ole mahdollista asettaa laissa eri huumausaineille alkoholin promillerajojen tapaisia rajoja, jotka olisivat yhteydessä eri aineiden mahdolliseen vaarallisuuteen liikenteen kannalta. Vaihtoehtona on nykytilanteessa vain nykyisenlainen sääntely tai nollarajan säätäminen. Esityksessä on lähdetty siitä, että lainsäädännössä säädetty selkeä nollaraja huumausaineiden vaikutuksen alaisena ajamisessa poistaisi nykyisin rangaistavuuden rajan liittyvät tulkintaongelmat näiden tapausten tuomitsemisessa.

Eri huumausaineiden käytön vaikutus liikenneturvallisuuteen voi vaihdella.

Saksassa on nollaraja ja Belgiassa nollarajaa lähes vastaavat pitoisuusrajat ulotettu koskemaan vain eräiden laissa lueteltujen yleisimpien ja vaarallisimpien huumausaineiden käyttöä. Näiden huumausaineiden vaarallisuudesta tieliikenteessä on katsottu olevan riittävää tieteellistä näyttöä. Tämän mallin etuna on selkeys. Ajoneuvoa kuljettava tietäisi periaatteessa täsmällisesti mitä aineita ei lainkaan saa käyttää.

Tämän mallin haittana on se, että muutkin kuin laissa luetellut huumausaineet voivat olla liikenteessä haitallisia. Huumausaineen vaikutuksen alainen kuljettaja on tietyn asteinen riski liikenteessä, vaikka eri aineiden käytön aiheuttaman vaaran suuruutta ei voitaisi kiistattomasti osoittaa. Tämän vuoksi on perusteltua ottaa lähtökohdaksi kaikkien huumausaineiksi luokiteltavien aineiden käytön kieltäminen liikenteessä. Tähän sääntelymalliin on päädytty myös Ruotsissa.

Huumausaineen tai sen aineenvaihduntatuotteen toteaminen verinäytteestä

Huumausainetta voidaan yleensä todeta virtsanäytteestä pitempään ja suurempina pitoisuuksina kuin verinäytteistä. Huumausaineella voidaan kuitenkin yleensä olettaa olevan liikenneturvallisuuden kannalta merkityksellisiä vaikutuksia vain niin kauan kuin huumausainetta löytyy verestä. Verinäytteestä tehty löydös osoittaa huumausainetta käytetyn suhteellisen vähän aikaa sitten. Kannabis ja kokaiini ovat todettavissa verestä alle vuorokauden, morfiini tätä lyhyemmän ajan sekä amfetamiini ja ekstaasi joitakin vuorokausia viimeisestä käytöstä. Pelkät vieroitusoireetkin saattavat tosin vaikuttaa heikentävästi ajokykyyn. Vieroitusoireitten voimakkuutta ei kuitenkaan voida arvioida virtsakokeen perusteella. Edellä mainituista syistä nollarajan soveltamisala on esityksessä rajattu verinäytteestä todettavaan huumausaineen käyttöön. Samaan ratkaisuun on päädytty Ruotsissa, Saksassa ja Belgiassa. Virtsanäytteestä havaittava huumausaineen käyttö tieliikenteessä, joka ei näkyisi

verinäytteestä, voisi tulla nykyiseen tapaan rattijuopumuksena rangaistavaksi, jos huumausaineella on ollut vaikutusta kuljettajan ajokykyyn. Tähän ryhmään kuuluisivat myös ne huumausaineet, esimerkiksi LSD, jotka käytännössä voidaan todeta pääasiallisesti vain virtsasta.

Huumausaineessa voi olla useita ainesosia. Liikenneturvallisuuden ja siten rangaistavuuden kannalta merkityksellistä olisi löytää epäillyn verestä huumausaineen vaikuttavaa ainetta eli sitä ainetta, jolla on huumaava vaikutus. Vaikuttava aine saattaa näkyä kuitenkin veressä hyvin lyhyen aikaa ja huumausaineet hajoavat elimistössä aineesta riippuen eri nopeudella. Huumausaineen vaikuttava aine muuttuu hajotessaan elimistössä niin sanotuksi aineenvaihduntatuotteeksi. Esimerkiksi heroiinin aineenvaihduntatuote on morfiini. Nollarajan soveltamiseen johtaisi esityksen mukaan myös huumausaineen aineenvaihduntatuotetta koskeva löydös.

Myös aineenvaihduntatuotteet voivat kuitenkin näkyä elimistössä aineesta riippuen eri pituisen ajan. Esimerkiksi kannabiksen käytöstä näkyy jäänteitä virtsanäytteessä jopa usean viikon ajan viimeisen käytön jälkeen, kun taas verestä kannabista on todettavissa alle vuorokauden käytön jälkeen. Edellyttämällä että myös aineenvaihduntatuotetta koskeva positiivinen löydös on tehtävä verestä, pystyttäisiin ajallisesti rajaamaan nollarajan soveltamisen ulkopuolelle sellainen huumausaineen käyttö, jolla ei voi olla enää vaikutusta kuljettajaan ajon aikana eikä siten liikenneturvallisuuden kannalta merkitystä.

Huumausaineita sisältävät lääkevalmisteet

Huumausaineiksi luokiteltavien uni- tai masennuslääkkeiden käyttäjiä arvioidaan olevan noin 100 000. Koska näitä tai muita huumausaineita sisältäviä lääkkeitä käyttävien on asuinpaikkansa tai työpaikkansa sijainnin vuoksi usein voitava käyttää autoa, tällaisten lääkkeiden käytön ehdoton kieltä liikenteessä saattaisi useissa tapauksissa aiheuttaa reseptinmukaisen lääkityksen lopettamisen. Lääkityksen

lopettaminen puolestaan saattaisi johtaa näiden henkilöiden työkyvyn menettämiseen samoin kuin työstä poissaolojen sekä sairaslomien merkittäviin lisäyksiin. Eräitä voimakkaita huumausaineiksi luokiteltavia lääkevalmisteita voidaan toimittaa potilaalle myös lääkelaituksen erityisluvulla ja niitä käytetään kivun lievitykseen vakavissa sairauksissa. Myös ilman lääkemääräystä myydään lääkevalmisteita (yskänlääkkeitä), jotka sisältävät huumausaineiksi luokiteltavia aineita (kodeiini, folkodiini). Kaikissa näissä tapauksissa lääkkeiden käyttöä liikenteessä koskeva ehdoton kieltä ei ole tarkoituksenmukainen ja kiellolla voitaisiin aiheuttaa suurempia haittoja kuin etuja.

Huumausaineita sisältäviä lääkkeitä voidaan sekä hankkia että käyttää laillisesti tai laittomasti. Laillisten ja laittomien lääkkeiden erilainen kohtelu lainsäädännössä on jonkin verran ongelmallista yhdenvertaisuuden kannalta. Jos kahdella kuljettajalla on veressään huumausaineeksi luokiteltavaa lääkeainetta, jolla ei ole havaittavaa vaikutusta ajokykyyn, ja toinen on käyttänyt laillista ja toinen laitonta lääkettä, on liikenneturvallisuuden kannalta vaikea perustella miksi vain jälkimmäistä rangaistaisiin rattijuopumuksesta. Laittoman lääkkeen käyttöä ajon aikana voidaan kuitenkin pitää moitittavampana, koska kuljettajan saattaa olla vaikeaa ilman lääkärin antamaa määräystä arvioida lääkkeen oikeaa annostusta. Laittomasti hankittujen lääkkeiden käyttö on käytännössä usein myös päihdehakuista ja siten tyypillisesti vaarallisempaa liikenteen kannalta kuin lääkärin ohjauksen mukainen käyttö. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan, että nollarajan soveltamisen ulkopuolelle rajattaisiin vain sellaisten lääkevalmisteiden käyttö, jota kuljettajalla on ollut oikeus käyttää. Tällaisten lääkkeiden käyttö olisi nykyiseen tapaan rangaistavaa vain, jos niiden käyttö on heikentänyt ajokykyä.

Syyttäjän tulee oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan näyttää toteen ne seikat, joihin hänen vaatimuksensa perustuu. Tämä periaate on vahvistettu myös korkeimman oikeuden tapauksessa KKO 2001:95, joka koski näyttövelvollisuutta huumausaineiksi luokiteltavien

lääkevalmisteiden maahantuonnissa henkilökohtaista lääkitystä varten. Rattijuopumuksesta epäillyistä lääkevalmisteiden käyttäjistä suurin osa todennäköisesti pyrki edistämään tapauksensa selvittämistä toimittamalla poliisille tai syyttäjälle tietoa oikeudestaan käyttää lääkettä lääkemääräyksen tai muun selvityksen muodossa. Rikoksesta epäillyllä ei kuitenkaan ole tähän velvollisuutta. Epäillyn kertomusta hänen oikeudestaan käyttää kyseistä lääkevalmistetta arvosteltaisiin normaalien näytön arviointia koskevien säännösten mukaan.

Lääkevalmisteiden myyntiluvat vaihtelevat eri maissa. Säännökset voivat vaihdella myös EY:n jäsenmaiden kesken. Suomessa on tästä syystä tieliikenteessä toisesta maasta saapuneita kuljettajia (ammattikuljettajia, turisteja, ulkomailla asuvia suomalaisia), jotka käyttävät lääkkeitä, joilla ei mahdollisesti ole lainkaan myynnissä Suomessa. Kuljettajaa, joka käyttää ulkomailta laillisesti hankittua lääkevalmistetta, ei ole perusteltua asettaa rangaistavuuden suhteen eri asemaan kuin Suomessa laillisesti määrätyn ja hankitun lääkevalmisteen käyttäjää. Nollarajan soveltamisen ulkopuolelle jäävinä pidettäisiin siten myös ulkomailta laillisesti hankitun lääkevalmisteen käyttöä.

Lääkelaitos on antanut määräyksen henkilökohtaisten lääkevalmisteiden tuonnista Suomeen (6/2001, 14.12.2001). Määräyksen mukaan huumausaineina pidettäviä lääkevalmisteita saa tuoda Suomeen henkilökohtaiseen käyttöön korkeintaan 14 vuorokauden käyttöä vastaavan määrän. Matkustajalla tulee olla vaadittavat asiakirjat (resepti tai lääkärintodistus) mukanaan lääkettä Suomeen tuotaessa.

Eräät elintarvikkeet, lähinnä leivonnaisissa käytettävät unikon siemenet voivat johtaa siihen, että niitä syöneen verestä voi löytyä pieni määrä opiaattijohdannaisia (morfiinia, kodeiinia). Tällöin kyse on yleensä niin vähäisistä määristä huumausainetta, että valtaosa tapauksista rajautuu rangaistavuuden ulkopuolelle laboratorioanalyysissä käytettävien niin sanottujen raja-arvojen avulla.

Todennäköisyys, että unikon siementen syöminen seurauksena raja-arvot ylittyisivät, on käytännössä hyvin pieni. Nollarajan soveltaminen edellyttää, että huumausaineen vaikuttava aine tai sen aineenvaihduntatuote on peräisin huumausaineesta. Jos opiaatin osoitetaan olevan peräisin elintarvikkeesta, ei nollarajaa koskevaa säännöstä sovellettaisi.

Huumausaineiden nollarajan käyttöön oton vaikutus esitutkintaan ja ajokiellon määräämiseen

Poliisin on nykyisin mahdollista aloittaa huumaantuneena ajamista koskeva esitutkinta, kun huumaavan aineen vaikutus on havaittavissa kuljettajassa ja hänen ajotavassaan. Kun kuljettajaa voidaan todennäköisin syin epäillä rattijuopumuksesta, epäilty voidaan velvoittaa henkilönkatsastukseksi katsottavaan veri- tai virtsakokeeseen. Käytännössä esitutkintaan ryhtyminen ja pakkokeinojen käyttö edellyttäisi jatkossakin ulkoisia seikkoja, esimerkiksi ajotapavirhettä, johon todennäköisiin syihin perustuva rikosepäily voidaan perustaa.

Esitutkintavaiheessa rikoksen tapahduttua ei ilman myöhemmin tehtäviä laboratoriokokeita tiedetä, mitä huumaavia aineita tai huumaavia aineita ja alkoholia kuljettaja on käyttänyt. Tämän vuoksi ei myöskään tiedetä, tuleeko tapaukseen sovellettavaksi nollaraja vai edellytetäänkö käytetyllä aineella olevan vaikutusta henkilön ajokykyyn. Ajokyvyn arvioimiseksi olisi siten jatkossa edelleen aina tehtävä kliininen päihdetutkimus. Samoista syistä myös virtsanäyte olisi aina otettava verinäytteen lisäksi.

Käytännön liikennevalvontaa varten ollaan kehittämässä huumausaineiden pikatestausta. Nykyisiä testauslaitteita ei kuitenkaan voida ottaa käyttöön nyt käsillä olevan uudistuksen yhteydessä, koska koekäytössä olevat laitteet ovat vielä jossain määrin epäluotettavia ja toisaalta liian hitaita. Pikatestausmenetelmiä on kuitenkin tulossa käyttöön lähivuosina. Kun ulkoisten seikkojen peusteella kuljettajaa epäiltäisiin huumaantuneen ajamisesta, hänelle voitaisiin pakkokeinolain mukaisena henkilönkatsastuksena tehdä

huumausaineen käyttöä testaava pikatesti. Tällöin poliisimiehellä olisi nykyistä vankemmat perusteet määrätä esimerkiksi määräaikainen ajokielto. Pikatestejä olisi lisäksi mahdollista käyttää myös seulontaan eli kuljettajien huumausaineiden vaikutuksen alaisena ajamisen testaamiseen ilman rikosepäilyä samaan tapaan kuin nykyisin tehdään pakkokeinolain 6 luvun 3 §:n nojalla alkoholin nauttimista mittaavia puhalluskokeita. Jos huumausaineen vaikutuksen alaisena ajamista mittaavat pikatestit päätetään jatkossa ottaa käyttöön myös seulontamenetelmänä, tämä saattaa edellyttää pakkokeinolain 6 luvun 3 §:n tarkistamista. Muutokset lainsäädäntöön on perusteltua tehdä siinä vaiheessa, kun käyttöön otettavasta testimenetelmästä on tarkempaa tietoa ja niiden käyttöön ottaminen on ajankohtaista. Ajokieltoa koskeviin tieliikennelain säännöksiin ei esityksessä ehdoteta asiallisia muutoksia. Poliisimies voisi edelleen määrätä väliaikaisen ajokiellon sekä ottaa kortin haltuunsa, jos olisi syytä epäillä henkilön syyllistyneen rattijuopumukseen muun huumaavan aineen kuin alkoholin vaikutuksen alaisena. Tieliikennelain väliaikaista ajokieltoa koskevan 76 §:n viittaukset rikoslain 23 luvun säännöksiin ehdotetaan kuitenkin tarkistettaviksi vastaamaan rikoslain säännöksiin nollarajan käyttöön oton vuoksi ehdotettavia muutoksia. Tuomioistuimen olisi nykyiseen tapaan määrättävä kuljettaja ajokieltoon, jos hänen olisi todettu syyllistyneen rattijuopumukseen tai törkeään rattijuopumukseen.

Huumausaineiden nollaraja tieliikenteessä ja huumausaineen käyttörikos

Huumausaineen käyttöä tieliikenteessä koskeva rattijuopumussäännös syrjäyttää erityissäännöksenä rikoslain 50 luvun 2a §:n huumausaineen käyttörikosäännöksen soveltamisen. Liikennevalvonnassa ilmi tullut kuljettajan huumausaineen käyttö tuomittaisiin siten ensi sijaisesti rattijuopumukseksi, eikä häntä tuomittaisi samaan aikaan huumausaineen käyttörikoksesta. Ehdotetun nollarajan käyttöön oton keskeisin

vaikutus olisi se, että huumausaineiden käyttö tieliikenteessä tulisi aikaisempaa helpommin tuomituksi rattijuopumukseksi. Poliisi myös käynnistäisi esitutkinnan aikaisempaa useammin, koska tuomitsemiseen vaadittava näyttökynnys alenisi. Tämä johtaisi tutkittavien määrän jonkin asteiseen lisääntymiseen. Tutkittavien määrän lisääntyessä tulee todennäköisesti nykyistä hieman useammin esiin myös huumausaineen käyttötapauksia, joissa rattijuopumuksen tunnusmerkistö ei täytyisi. Huumausainetta tai sen aineenvaihduntatuotetta voidaan havaita epäillyn virtsasta pitkän aikaa sen jälkeen, kun ainetta ei enää voida löytää nollarajan soveltamisen edellyttämällä tavalla hänen verestään. Tällaisessa tilanteessa teosta voidaan syyttää ja tuomita huumausaineen käyttörikokseksi.

Kun henkilöä epäillään huumausaineen käyttörikoksesta, tapaukseen on sovellettavissa huumausainerikoksia koskevan rikoslain 50 luvun erityinen toimenpiteistä luopumissäännös taikka yleiset toimenpiteistä luopumissäännökset. Nämä säännökset mahdollistavat syyttämättä tai tuomitsematta jättämisen hoitoon hakeutumisen taikka rikoksen vähäisyyden vuoksi. Rikosta pidetään vähäisenä, jos sitä huumausaineen määrä ja laatu, käyttötilanne sekä olosuhteet muutoinkin huomioon ottaen voidaan pitää vähäisenä.

Huumausaineen nollaraja juna- ja ilmaliikennejuopumuksessa

Sekä juna- että ilmaliikenne vaativat junaa tai ilma-alusta ohjaavalta tai muussa liikenneturvallisuustehtävässä toimivalta hyvää suorituskykyä ja valppautta. Vähäisilläänkin suorituskykyä heikentävillä tekijöillä voi olla ratkaiseva merkitys turvallisuudelle. Edellä mainitut liikenneturvallisuussyyt ovat peruste sille, että huumausaineiden niin sanottu nollaraja ehdotetaan säädettäväksi koskemaan sekä ilmaliikenne- että junaliikennejuopumusta. Ilmailulaissa edellytetään lentoturvallisuustehtävissä toimivilta nykyäänkin täysraittuutta. Tehtävää ilmailualueksessa ei saa suorittaa, jos henkilö

on muun muassa käyttänyt huumaavaa ainetta niin, että sitä on hänen elimistössään havaittava määrä (38 §). Huumaavan aineen käyttämisestä ilmailussa tuomitaan sakkoon ilmailulain 88 §:n nojalla, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta. Varsinaisten huumausaineiden sekä laittomien lääkevalmisteiden käyttämiseen ilmaliikenteessä sovellettaisiin jatkossa ehdotettua rikoslain ankarampaa nollarajasäännöstä nykyisen ilmailulaissa rangaistavaksi säädetyn huumaavan aineen käyttämistä ilmailussa koskevan säännöksen sijasta. Sen sijaan täysraittiuuden rikkomiseen sellaisen lääkevalmisteen käyttämisellä, jota tehtävää suorittavalla on oikeus käyttää, sovellettaisiin nykyiseen tapaan ilmailulain 88 §:ää taikka, jos tällainen lääkevalmiste olisi vaikuttanut tehtävää suorittavan suorituskykyyn, rikoslain 23 luvun 6 §:n 3 momenttia.

Esitys merkitsisi huumausaineiden ja laittomien lääkevalmisteiden käyttämisen osalta täysraittiuutta koskevan rangaistuksen ankaroitumista, koska ilmaliikennejuopumuksena rangaistavasta huumausaineen nollarajan rikkomisesta voisi seurata sakkoa tai enintään kaksi vuotta vankeutta, kun taas ilmailulaissa seuraamukseksi on säädetty sakko.

Epäiltäessä henkilöä ilmailulain 88 §:ssä tarkoitettua rikkomuksesta häneen ei ole mahdollista kohdistaa pakkokeinolain mukaisia pakkokeinoja. Tämä on nykyisin koettu täysraittiuuden valvonnan kannalta ongelmalliseksi. Käytännössä kyse on epäillyn velvollisuudesta antaa virtsa- ja verinäyte. Sen sijaan ilmaliikennejuopumussäännöksestä säädetyn kahden vuoden enimmäisrangaistuksen vuoksi henkilökatsastus on mahdollista tehdä tällaisesta rikoksesta epäillylle. Kun nykyistä useampi tapaus tulisi rangaistavaksi rikoslain nollarajasäännöksen nojalla ilmailulain rikkomussäännöksen sijasta, esitys lisäisi siten myös pakkokeinojen käytön mahdollisuuksia ilmaliikenteessä nykyiseen verrattuna.

Esityksessä ei sen sijaan ehdoteta, että henkilökatsastusta olisi mahdollista suorittaa ilmailulain 88 §:stä säädetystä rikoksesta epäillylle. Ilmailulaissa säädetty

täysraittiuuden vaatimus on ilmaliikenteessä perusteltua ja sen tehokas valvonta on tärkeää. Pakkokeinolain mukaisten pakkokeinojen käyttö — etenkin henkilökatsastuksen suorittaminen — sakkoseuraamuksisesta rikoksesta olisi kuitenkin poikkeuksellista. Ilmailulain rangaistussäännöksen soveltamisala olisi myös uudistuksen jälkeen aikaisempaa suppeampi ja tarve pakkokeinojen käyttöön sen nojalla pienempi.

Täysraittiuutta koskevien määräysten noudattamista ilmailussa voidaan seurata myös työpaikan sisäisen valvonnan avulla yhteistyössä työterveyshuollon kanssa. Tältä osin on harkittavana tietyille ammattiryhmille säädettyä velvollisuus osallistua huumausainetestiin työpaikoilla. Huumausainetestien tarpeellisuutta työelämässä on kartoittanut sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen asettama huumausainetestien käyttöä selvittänyt työryhmä, joka luovutti mietintönsä (Työryhmämuistio 2002:2) 31 päivänä tammikuuta 2002.

Huumausaineiden niin sanottua nollarajaa ei ehdoteta ulotettavaksi koskemaan vesiliikennejuopumusta.

Vesiliikennejuopumussäännös tulee muita liikennejuopumussäännöksistä poiketen sovellettavaksi vakavuudeltaan hyvin erilaisiin tilanteisiin aluksen koon ja kapasiteetin taikka vesistön tai väylän suuruuden mukaan. Tästä syystä vesiliikennejuopumussäännös poikkeaa muiden liikennemuotojen vastaavista säännöksistä siten, että rangaistavuuden raja on asetettu korkeammalle kuin muissa liikennejuopumussäännöksissä.

Rangaistavalta teosta edellytetään olosuhteisiin nähden abstraktia toisen turvallisuuden vaarantamista ja myös promilleraja on korkeampi. Tämän vuoksi ehdotetaan, että huumaavien aineiden — mukaan lukien huumausaineiden — käyttö vesiliikenteessä olisi edelleen rangaistavaa vain tilanteessa, jossa alusta ohjailevan tai muuta turvallisuuteen vaikuttavaa tehtävää suorittavan kyky tehtävän vaatimaan suoritukseen on huonontunut.

4. Esityksen vaikutukset

Rikoksentekijän veren ja uloshengitysilman alkoholipitoisuuden vastaavuuden muuttaminen tulisi joissain yksittäistapauksissa johtamaan vapauttavan tuomion sijasta langettavaan tuomioon. Esityksellä ei kuitenkaan olisi tältä osin vaikutusta rattijuopumuksesta syytettyjen tai tuomittujen kokonaismääriin eikä siten valtiontaloudellisia vaikutuksia.

Huumausaineita koskevan nollarajan käyttöön oton tarkoituksena on parantaa liikenneturvallisuutta valtioneuvoston 18 päivänä tammikuuta 2001 hyväksymän tieliikenteen turvallisuuden parantamista koskevan periaatepäätöksen mukaisesti. Päätöksessä valtioneuvosto on hyväksynyt Suomelle pitkällä aikavälillä liikenneturvallisuusvision, jonka mukaan tieliikennejärjestelmä on suunniteltava siten, ettei kenenkään tarvitse kuolla eikä loukkaantua vakavasti liikenteessä. Esityksellä vähennetään laittomien huumausaineiden käytön aiheuttamia vaaroja ja haittoja eri liikennemuodoissa.

Huumausaineiden nollarajan käyttöön otto liikenteessä lisäsi Ruotsissa laboratoriotutkimusten määrän viisinkertaiseksi. Ennen uudistusta Ruotsissa otettiin kuitenkin huumaantuneena ajamista koskevia näytteitä vähemmän kuin Suomessa. Esitutkintaan eli näytteiden ottamiseen ryhdyttäisiin nollarajan käyttöön otosta huolimatta käytännössä vain, jos epäilystä voidaan ulkoisesti havaita merkkejä huumausaineen käytöstä. Kun langettavaan tuomioon ei kuitenkaan enää vaadittaisi osoitusta käytön aiheuttamasta suorituskyvyn heikkenemisestä, esitutkinta todennäköisesti aloitettaisiin nykyistä useammin. Tämä merkitsisi myös sitä, että nykyistä useammasta epäilystä tultaisiin ottamaan näytteitä sekä tekemään kliininen päihdetutkimus. Niiden tapausten määrää, joista nykyisin jää esitutkinta aloittamatta näyttöä koskevien edellytysten vuoksi, on kuitenkin vaikea arvioida. Tämän vuoksi myöskään Kansanterveyslaitoksen suorittamien laboratoriotutkimusten ja kliinisten päihdetutkimusten määrän lisääntymistä ei voida arvioida käytettävissä olevien tietojen perusteella. Mahdollisesti lisääntyvät laboratoriotutkimukset ja kliiniset

päihdetutkimukset hoidettaisiin uudistuksen alkuvaiheessa nykyisten voimavarojen puitteissa.

Huumaantuneena ajaneina tuomituista ei ole saatavilla eriteltyä tietoa nykyisen lain soveltamisen ajalta. Oletus on, että tuomittujen määrä ei ole kuitenkaan merkittävästi muuttunut vuodesta 1999, jolloin huumaantuneena ajamisesta (niin sanottu pääriko) tuomittiin 355 henkeä. Tuomitsematta nykyisin jäävien huumaantuneena ajaneiden epäiltyjen määrää voidaan pyrkiä arvioimaan Kansanterveyslaitoksen tutkimien positiivisten näytteiden avulla. Kansanterveyslaitoksen vuonna 2000 tutkimista näytteistä 1 074 henkilöllä löydöksenä oli laittomat huumausaineet. Tämän luvun valossa huumaantuneena ajamisesta rattijuopumukseen tuomittujen määrä voisi kolminkertaistua nykyiseen verrattuna. Syyttäjille ja tuomioistuimille tästä aiheutuvan työmäärän kasvu hoidettaisiin nykyisten voimavarojen puitteissa.

Rattijuopumuksesta ei yleensä tuomita ehdottomaan vankeuteen. Vankeusrangaistusten määrä ei siten merkittävästi lisääntyne uudistuksen myötä. Huumausaineita tieliikenteessä koskevan nollarajan käyttöön ottaminen tulee kuitenkin todennäköisesti johtamaan siihen, että sakkorangaistuksia tullaan aikaisempaa enemmän määräämään huumeongelmallisille, joilla on vaikeuksia sakkojen suorittamisessa. Tämä saattaa jonkin verran lisätä muuntorangaistusten määrää. Määrän mahdollinen kasvu ei kuitenkaan aiheuta lisäresurssien tarvetta vankeinhoidossa oikeusministeriön hallinnon alalla.

5. Asian valmistelu

Sisäasiainministeriö asetti 16 päivänä kesäkuuta 2000 työryhmän selvittämään poliisin käytössä olevan tarkkuusalkometrin varmuusvähennystä, veri/hengitysilman jakautumissuhdetta ja mahdollisesti muita edellä mainittuihin liittyviä kysymyksiä. Työryhmä ehdotti 30 päivän joulukuuta 2000, että rikoslain 23 luvun 3 §:n 1 kohdassa ilmenevää veren ja

uloshengitysilman alkoholipitoisuuden suhdelukua muutettaisiin niin, että 0,25 milligrammaa litrassa uloshengitysilmaa muutettaisiin 0,20 milligrammaksi. Työryhmän tarkoituksena oli näin muuttaa sekä veren ja hengitysilman suhdeluvussa että eri menetelmien virheriskiarvioinnissa koetut epäsuhtat. Sisäasiainministeriö on 18 päivänä heinäkuuta 2001 päivätyssä kirjeessään esittänyt oikeusministeriölle toimenpiteisiin ryhtymistä rikoslain liikennejuopumusta koskevien säännösten muuttamiseksi työryhmän ehdottamalla tavalla.

Valtioneuvoston tieliikenteen turvallisuuden parantamisesta tehdyn periaatepäätöksen mukaisesti oikeusministeriö asetti 9 päivänä helmikuuta 2001 työryhmän selvittämään mahdollisuudet ottaa tieliikenteessä käyttöön huumeiden nollaraja. Työryhmässä oli mukana oikeusministeriön, sisäasiainministeriön, liikenneministeriön sekä Kansanterveyslaitoksen edustajat. Työryhmä ehdotti tieliikenteessä huumeiden nollarajan käyttöön ottamista 14 päivänä kesäkuuta 2001 luovuttamassaan mietinnössään. Nollarajaa ei ehdotuksen mukaan sovellettaisi sellaisiin huumausaineiksi luokiteltuihin aineisiin, joita pääasiassa käytetään lääkkeinä. Työryhmä sulki nollarajan soveltamisalan ulkopuolelle sekä lailliset että laittomat lääkkeet. Työryhmän ehdotuksen pohjalta oikeusministeriössä valmisteltiin virkatyönä

luonnos hallituksen esitykseksi. Luonnoksesta pyydettiin lausunto 38 viranomaiselta ja järjestöltä. Enemmistö lausunnonantajista suhtautui myönteisesti ehdotukseen huumausaineiden nollarajan käyttöön otosta. Lausunnoista on laadittu tiivistelmä (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2002:6, Helsinki 2002). Hallituksen esitys on valmisteltu oikeusministeriössä virkatyönä saatujen lausuntojen pohjalta.

6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Eduskunnan käsiteltävänä on parhaillaan hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi liikennevakuutuslain 7 §:n muuttamisesta (HE 73/2002 vp). Esityksessä ehdotetaan liikennevakuutuslain 7 §:n 3 momentin muuttamista siten, että ajoneuvossa olleella matkustajalla olisi oikeus saada korvausta henkilövahingoistaan, vaikka kuljettaja on syyllistynyt törkeään rattijuopumukseen. Nyt käsillä olevaan esitykseen sisältyy ehdotus, että mainitussa säännöksessä säädettyä kuljettajan veren ja uloshengitysilman alkoholipitoisuuden vastaavuussuhdetta muutettaisiin samalla tavalla kuin ehdotetaan tehtäväksi rikoslain 23 luvun 4 §:ssä säädettyssä törkeässä rattijuopumuksessa. Kyseiset ehdotukset tulisi yhteensovittaa, kun niitä käsitellään eduskunnassa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Rikoslaki

23 luku. Liikenne rikoksista

3 § *Rattijuopumus*. Pykälässä säädetään alkoholin vaikutuksen alaisena ajamista koskevista promillerajoista. Säännöstä ehdotetaan yleisperusteluissa mainituista syistä muutettavaksi niin, että veren alkoholipitoisuuden ja uloshengitysilman alkoholipitoisuuden suhdelukua muutettaisiin. Ajoneuvon tai raitiovaunun kuljettaja tuomittaisiin rattijuopumuksesta, jos hänen verensä alkoholipitoisuus ajon aikana tai sen jälkeen on vähintään 0,5 promillea tai että hänellä tällöin on vähintään 0,22 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa. Nykyisin 0, 5 promillen veren alkoholipitoisuutta vastaa 0,25 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa.

Pykälän uudessa 2 momentissa säädettäisiin huumausaineiden nollarajasta tieliikenteessä. Momentissa säädettäisiin, että rattijuopumuksesta tuomitaan myös se, joka kuljettaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa tai raitiovaunua käytettyään huumausainetta niin, että hänen veressään ajon aikana tai sen jälkeen on käytetyn huumausaineen vaikuttavaa ainetta tai sen aineenvaihduntatuotetta. Momentin säännöstä ei kuitenkaan sovellettaisi, jos mainittu aine on peräisin lääkevalmisteesta, jota kuljettajalla on oikeus käyttää.

Ehdotetussa 2 momentissa mainittu huumausaine määriteltäisiin luvun 12 §:n määritelmäsäännöksessä. Huumausaineilla tarkoitettaisiin huumausainelaisa tarkoitettuja huumausaineita. Huumausaineet ajoavat elimistössä aineesta riippuen eri nopeudella. Huumausaineen vaikuttava aine muuttuu hajotessaan elimistössä niin sanotuksi aineenvaihduntatuotteeksi.

Esimerkiksi heroiinin aineenvaihduntatuote on morfiini. Nollarajan soveltamiseen johtaisi esityksen mukaan myös huumausaineen aineenvaihduntatuotetta koskeva löydös epäillyn verestä.

Rangaistavuus edellyttäisi ehdotuksen mukaan, että huumausainetta tai sen aineenvaihduntatuotetta on kuljettajan veressä ajon aikana tai sen jälkeen. Nykyisin ei ole käytettävissä liikenne rikoksen tapahtumapaikalla tehtäviä huumausaineiden käytön testaamiseen soveltuvia pikatestejä eikä tällaisia testejä tulisi tulevaisuudessakaan tekemään verinäytteestä. Tämän vuoksi huumausainetta tai sen aineenvaihduntatuotetta voidaan käytännössä todeta epäillyn verestä vasta ajon jälkeen tehtävissä laboratoriotutkimuksissa.

Ehdotetun 2 momentin mukaan nollarajaa koskevaa säännöstä ei sovellettaisi, jos mainittu aine olisi peräisin lääkevalmisteesta, jota kuljettajalla olisi oikeus käyttää. Tällä tarkoitettaisiin ensinnäkin lääkevalmistetta, jonka käyttöön hänellä olisi lääkärin antama lääkemääräys.

Huumausaineina pidettävät lääkevalmisteet, joilla on lääkelaitoksen myöntämä voimassa oleva myyntilupa, on lueteltu lääkelaitoksen luettelossa Dno 34/45/2002 (10.1.2002). Tässä luettelossa mainitut valmisteet ovat Suomessa myytäviä ja yleensä lääkärin määrättäviä lääkkeitä. Säännöksessä ei kuitenkaan edellytetä, että lääkärin määräys on annettu Suomessa tai että käytetyn lääkkeen tulisi olla Suomessa myytävä. Nollarajan soveltamisen ulkopuolelle rajattaisiin siten myös lääkärin ulkomailla määräämän lääkkeen käyttö, vaikka kyseisellä tuotteella ei olisi myyntilupaa Suomessa.

Eräiden huumausaineiksi luokiteltujen lääkevalmisteiden toimittaminen edellyttää lääkelaitoksen erityislupaa. Tällaisia lääkevalmisteita määrätään yleensä kivun

lievitykseen vakavassa sairaudessa. Myös tällaisten lääkkeiden käyttö suljettaisiin nollarajan soveltamisen ulkopuolelle.

Kolmanneksi henkilöllä olisi oikeus käyttää lääkevalmistetta, joka on myynissä ilman lääkärin antamaa lääkemääräystä. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi ilman reseptiä myytävää yskänlääkettä, jossa yhtenä aineena on huumausaineeksi luokiteltavaa ainetta. Säännöstä voitaisiin soveltaa myös, jos käytetty tuote on ostettu maassa, jossa lääkärin määräystä ei vaadita, vaikka Suomessa vastaavan tuotteen hankintaan vaadittaisiin lääkärin määräys.

Henkilöllä on myös oikeus käyttää lääkevalmistetta, jos hänelle annetaan sitä hoidon yhteydessä esimerkiksi hammaslääkärikäynnillä tai muussa hoitoyksikössä taikka se annetaan hänelle mukaan myöhemmin käytettäväksi.

Oikeudella käyttää lääkettä tarkoitetaan asianomaisen lääkkeen käyttöä siihen tarkoitukseen, johon se on määrätty. Jos esimerkiksi huumevieroitukseen tarkoitettua lääkevalmistetta käytetään väärin suonen sisäisenä huumausaineena, tällaista käyttöä ei voida pitää säännöksessä tarkoitettulla tavalla oikeutettuna.

Syyttäjän on oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 1 §:n 2 momentin mukaisesti näytettävä toteen ne seikat, joihin hänen rangaistusvaatimuksensa perustuu. Laboratorioanalyysissä voidaan todeta, että kyse on lääkevalmisteesta. Tällöin selvitettäväksi jää, onko kuljettajalla oikeus kyseisen lääkevalmisteen käyttöön. Morfiinin alkuperän toteaminen on kuitenkin hankalaa. Morfiini voi olla peräisin heroiinista, lääkevalmisteesta taikka elintarvikkeesta (unikon siemenet). Yksinomaan heroiinille ominainen aineenvaihduntatuote voidaan kuitenkin osoittaa virtsanäytteestä osassa tapauksissa. Jos heroiinin käyttöä osoittavaa löydöstä ei havaita virtsanäytteestä, ei voida poissulkea mahdollisuutta, että morfiini on peräisin lääkevalmisteesta tai elintarvikkeesta. Esitutkinnassa tulee tällöin selvittää, onko morfiini peräisin lääkevalmisteesta, jonka käyttöön kuljettajalla on oikeus. Jos taas lähteeksi varmistuu elintarvike, rangaistavuus sulkeutuu pois sillä, ettei kuljettaja ole

nauttinut säännöksen tarkoittamalla tavalla huumausainetta. Virtsanäytteestä voidaan myös saada vahvistus heroiinin käytöstä, jolloin huumausaineen käyttäjän väite siitä, että verestä tehty morfiinilöydös olisi peräisin lääkevalmisteesta tai elintarvikkeesta, ei menestyisi. Kieltäytyminen antamasta virtsanäytettä olisi otettava huomioon näyttöä arvioitaessa.

Kun kuljettajalla on oikeus käyttää lääkevalmistetta, sen käyttö tulisi nykyiseen tapaan rangaistavaksi 3 momentin nojalla, jos lääkkeen käyttö on heikentänyt ajokykyä. Jos esimerkiksi kuljettajalla on lääkärin määräys mainitun lääkevalmisteen käyttöön, mutta hän olisi ylittänyt lääkemääräyksessä määrätyn annostuksen, teko voisi tulla arvioitavaksi ehdotetun 3 momentin nojalla.

Selvyyden vuoksi määritelmiä koskevassa 12 §:ssä todettaisiin nykyiseen tapaan, että 3 momentissa mainittuna huumaavana aineena pidettäisiin myös suorituskykyä heikentävää lääkettä.

Nykyinen pykälän 1 momentin 2 kohta siirtyisi asiallisesti muuttamattomana uudeksi 3 momentiksi.

4 § *Törkeä rattijuopumus*. Pykälän 1 kohdassa mainittua rikoksenteikijän veren ja uloshengitysilman alkoholipitoisuuden vastaavuutta ehdotetaan yleisperusteluissa mainituista syistä muutettavaksi samassa suhteessa kuin ehdotetussa 3 §:ssä. Törkeän rattijuopumuksen soveltamisen edellytyksenä olisi, että rikoksenteikijän veren alkoholipitoisuus olisi vähintään 1,2 promillea tai hänellä olisi vähintään 0,53 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa. Nykyisin 1,2 promillen veren alkoholipitoisuutta vastaa 0,60 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa. Muilta osin säännös pysyisi ennallaan.

5 § *Vesiliikennejuopumus*. Pykälän 1 momentin 1 kohdassa mainittua rikoksenteikijän veren ja uloshengitysilman alkoholipitoisuuden vastaavuutta ehdotetaan yleisperusteluissa mainituista syistä muutettavaksi samassa suhteessa kuin ehdotetuissa 3 ja 4 §:ssä. Vesiliikennejuopumuksesta voitaisiin tuomita, jos rikoksenteikijän veren alkoholipitoisuus olisi vähintään 1,0

promillea tai hänellä olisi vähintään 0,44 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa. Nykyisin 1,0 promillen veren alkoholipitoisuutta vastaa vesiliikennejuopumuksessa 0,50 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa.

Muulta osin säännös pysyisi yleisperusteluissa mainituista syistä ennallaan. Muiden huumaavien aineiden kuin alkoholin vaikutuksen alaisena toimiminen olisi siten rangaistavaa nykyiseen tapaan, jos toimijan kyky tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut. Huumaaviin aineisiin luetaan myös huumausaineet kuten määritelmäsäännöksen perusteluissa todetaan.

6 § *Ilmaliikennejuopumus*. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että siinä säädetään rikoksenteikijän veren ja uloshengitysilman alkoholipitoisuuden vastaavuudesta. Asiasta säädetään nykyisin momentin 1 kohdassa. Samalla vastaavuutta ehdotetaan yleisperusteluissa mainituista syistä muutettavaksi samassa suhteessa kuin ehdotetuissa 3 ja 4 §:ssä. Ilmaliikennejuopumuksesta voitaisiin tuomita, jos rikoksenteikijän veren alkoholipitoisuus olisi vähintään 0,5 promillea tai hänellä olisi vähintään 0,22 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa. Nykyisin 0,5 promillea vastaa 0,25 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa.

Uudessa 2 momentissa säädettäisiin huumausaineen nollarajasta ilmaliikenteessä. Säännös olisi samansisältöinen kuin rattijuopumusta koskeva 3 §:n 2 momentti. Kuljettajan sijasta ilmaliikennejuopumuksessa puhuttaisiin kuitenkin tehtävää suorittavasta. Nykyinen säännös suorituskykyyn vaikuttavasta huumaavan aineen käytöstä siirtyisi pykälän 3 momentiksi.

Ilmailulaissa edellytetään lentoturvallisuustehtävissä toimivilta nykyäänkin täysraittiutta eli tehtävää ilmailualuksessa ei saa suorittaa, jos henkilö on muun muassa käyttänyt huumaavaa ainetta niin, että sitä on hänen elimistössään havaittava määrä. Ilmailulain 88 §:n nojalla tuomitaan sakkoon se, joka

lentoturvallisuuteen vaikuttavassa tehtävässä rikkoo ilmailussa edellytettyä täysraittiutta. Varsinaisten huumausaineiden käyttöön ja sellaisten lääkevalmisteiden käyttöön, joita tehtävää suorittavalla ei ole oikeutta käyttää, sovellettaisiin esityksen mukaan jatkossa rikoslain ilmaliikennejuopumussäännöksen nollarajaa eli ehdotettua 6 §:n 2 momenttia nykyisen ilmailulain 88 §:n sijasta. Esitys merkitsisi näiltä osin rangaistuksen ankaroitumista, koska ilmaliikennejuopumuksena rangaistavaksi säädetyn nollarajan rikkomisesta voisi seurata sakkoa tai enintään kaksi vuotta vankeutta, kun taas ilmailulain 88 §:ssä on täysraittisuuden rikkomisen seuraamukseksi säädetty sakko.

Ilmailulaissa säädetty täysraittiutta koskeva rangaistussäännös voisi edelleen tulla sovellettavaksi paitsi alkoholin myös laillisten lääkevalmisteiden käyttöä koskevien kieltojen rikkomisen samoin kuin esimerkiksi huumaavien kaasujen tai liuottimien vaikutuksen alaisena toimimiseen ilmaliikenteessä. Mikäli tällaisten huumaavien aineiden käyttö on kuitenkin heikentänyt tehtävää suorittavan suorituskykyä, näihin tilanteisiin voitaisiin soveltaa ankarampana säännöksenä rikoslain 23 luvun 6 §:n 3 momenttia. Ilmailulain 88 §:ssä säädetään, että sitä sovelletaan, jos teosta ei ole säädetty ankarampaa rangaistusta muualla laissa.

7 § *Junaliikennejuopumus*. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi rikoksenteikijän veren ja uloshengitysilman alkoholipitoisuuden vastaavuudesta. Asiasta säädetään nykyisin momentin 1 kohdassa. Vastaavuutta ehdotetaan yleisperusteluissa mainituista syistä muutettavaksi samassa suhteessa kuin edellä ilmaliikennejuopumusta koskevassa 6 §:ssä.

Uudessa 2 momentissa säädettäisiin huumausaineen nollarajasta junaliikenteessä. Myös tämä säännös olisi samansisältöinen kuin rattijuopumusta koskeva 3 §:n 2 momentti. Nykyinen säännös suorituskykyyn vaikuttavasta huumaavan aineen käytöstä siirtyisi pykälän 3 momentiksi.

12 § *Määritelmät*. Määritelmäsäännökseen ehdotetaan lisättäväksi maininta siitä, että huumausaineella tarkoitetaan

huumausainelaisissa tarkoitettua huumausainetta. Huumausaineen käsite olisi siten 23 luvussa sama kuin huumausainerikoksia koskevan 50 luvun 5 §:ssä.

Huumausainelaisissa huumausaineet määritellään lain 2 §:ssä. Sen mukaan huumausaineella tarkoitetaan pykälässä mainittujen Suomea sitovien kansainvälisten sopimusten alaisia aineita ja valmisteita siten kuin sosiaali- ja terveysministeriön päätöksellä tarkemmin määrätään. Asetuksella voidaan lisäksi huumausaineeksi lukea kasveja, jotka sisältävät edellä mainituissa kansainvälisissä sopimuksissa tarkoitettua ainetta. Sosiaali- ja terveysministeriö ylläpitää luetteloa huumausaineista ja huumausaineen valmistuksessa käytettävistä aineista.

Huumausaineen määritelmä lisättäisiin pykälän 1 a kohdaksi. Pykälän 2 kohdassa säädettäisiin entiseen tapaan, että huumaavalla aineella tarkoitetaan myös suorituskykyä heikentävää lääkettä. Entinen lääkintöhallitus on antanut yleiskirjeen (1758/81) liikenteessä haitallisista aineista ja tällaiset lääkkeet on yleensä merkitty keltaisella kolmiolla (niin sanotut kolmiolääkkeet). Huumaavaa ainetta ei laissa nykyisin eikä esityksen mukaan edellä mainittua selvennystä lukuun ottamatta tarkemmin määritellä. Huumaava aine on yleiskäsite, joka kattaa muun muassa alkoholin, huumausaineet, huumausaineita sisältävät lääkevalmisteet ja muut suorituskykyä heikentävät lääkkeet, tekniset liuottimet, huumaavat kaasut tai muut aineet, joilla henkilö voi itsensä huumata.

1.2. Tieliikennelaki

76 § *Perusteet väliaikaiseen ajokieltoon määräämiselle.* Pykälässä säädetään poliisimiehen määräämän väliaikaisen ajokieltoon edellytyksistä.

Pykälän 1 kohdassa viitataan nykyisin rikoslain 23 luvun 3 §:n 1 kohtaan, jossa säädetään alkoholin vaikutuksen alaisena tapahtuneesta rattijuopumuksesta. Esityksessä ehdotetaan, että alkoholin vaikutuksen alaisena tapahtuneesta

rattijuopumuksesta säädetään jatkossa rikoslain 23 luvun 3 §:n 1 momentissa. Pykälän 1 kohdan viittaus ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi ehdotettuun rikoslain säännökseen.

Pykälän 2 kohdassa viitataan nykyisin rikoslain 23 luvun 3 §:n 2 kohtaan, jossa säädetään muun huumaavan aineen kuin alkoholin vaikutuksena alaisena tapahtuneesta rattijuopumuksesta. Esityksessä ehdotetaan, että huumausaineen nollarajasta tieliikenteessä säädettäisiin rikoslain 23 luvun 3 §:n 2 momentissa. Vastaavasti nykyinen säännös huumaantuneena ajaen tapahtuneesta rattijuopumuksesta niin, että huumaavalla aineella olisi ollut vaikutusta ajokykyyn, siirtyisi rikoslain 23 luvun 3 §:n 3 momentiksi. Pykälän 1 kohdan viittaus ehdotetaan tämän vuoksi muutettavaksi viittauksiksi rikoslain 23 luvun 3 §:n 2 ja 3 momenttiin.

Poliisimies voisi siten pykälän 2 kohdan nojalla määrätä väliaikaisen ajokieltoon ja ottaa ajokortin haltuunsa rikoksen tapahtumapaikalla, jos ajo-oikeuden haltija on syytä epäillä huumausaineen vaikutuksen alaisena ajamisesta joko nollarajasäännöstä soveltaen taikka jos muun huumaavan aineen kuin alkoholin epäillään heikentäneen kuljettajan ajokykyä. Väliaikainen ajokielto voitaisiin määrätä ja ajokortti ottaa pois nollarajasäännöstä sovellettaessa, vaikka kuljettaja ilmoittaisi käyttäneensä huumausainetta sisältävää lääkevalmistetta, jonka käyttöön hänellä olisi ilmoituksensa mukaan oikeus. Käytetyn aineen tai valmisteen laadusta voidaan saada varmuus vasta laboratorioanalyysillä. Vaikka analyysit myöhemmin vahvistaisivat epäillyn ilmoituksen lääkevalmisteen käyttämisestä paikkansa pitäväksi, esitutkinnassa on lisäksi selvitettävä hänen oikeutensa käyttää kyseistä lääkevalmistetta. Lääkevalmiste on myös voinut vaikuttaa heikentävästi kuljettajan ajokykyyn, mitä voidaan arvioida laboratorioanalyysien ja kliinisen päihdetutkimuksen valossa. Väliaikaisen ajokieltoon määrääminen ja sen voimassa pitäminen näiden seikkojen tutkinnan ajaksi voi siten olla perusteltua. Poliisimiehen rikoksen tapahtumapaikalla antaman

väliaikaisen ajokiellon voimassa pitämisestä olisi kuitenkin nykyiseen tapaan tehtävä erillinen päätös tieliikennelain 77 §:n 1 momentin mukaisesti.

Pykälän 3 ja 4 kohtaan ei ehdoteta muutoksia.

1.3. Liikennevakuutuslaki

7 §. Pykälässä säädetään perusteista, joilla liikennevahinkoon perustuva korvaus voidaan evätä tai sovitella. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi vastaava veren ja uloshengitysilman vastaavuussuhdetta koskeva korjaus kuin ehdotetaan tehtäväksi törkeää rattijuopumusta koskevaan rikoslain 23 luvun 4 §:n 1 kohtaan.

20 §. Pykälässä säädetään liikennevakuutusyhtiön

takautumisoikeudesta. Myös tämän pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi veren ja uloshengitysilman vastaavuussuhdetta koskeva korjaus aivan kuten ehdotetaan tehtäväksi törkeää rattijuopumusta koskevaan rikoslain 23 luvun 4 §:n 1 kohtaan.

Pykälän 2 momentti säilyisi ennallaan.

2. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan mahdollisimman pian niiden hyväksymisen ja vahvistamisen jälkeen. Se sovelletaanko tekoon uutta vai vanhaa lakia, ratkaistaan vakiintuneiden, rikoslain voimaannpanemisesta annetun asetuksen (39/1889) 3 §:stä ilmenevien periaatteiden mukaisesti.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Lakiehdotukset

1.

Laki

rikoslain 23 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 23 luvun 3—7 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 545/1999, sekä
lisätään luvun 12 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 545/1999, uusi 1 a kohta seuraavasti:

3 §

Rattijuopumus

Joka kuljettaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa tai raitiovaunua nautittuaan alkoholia niin, että hänen verensä alkoholipitoisuus ajon aikana tai sen jälkeen on vähintään 0,5 promillea tai että hänellä tällöin on vähintään 0,22 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa, on tuomittava *rattijuopumuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Rattijuopumuksesta tuomitaan myös se, joka kuljettaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa tai raitiovaunua käytettyään huumausainetta niin, että hänen veressään on ajon aikana tai sen jälkeen käytetyn huumausaineen vaikuttavaa ainetta tai sen aineenvaihduntatuotetta. Tämän momentin säännöstä ei kuitenkaan sovelleta, jos mainittu aine tai aineenvaihduntatuote on peräisin lääkevalmisteesta, jota kuljettajalla on ollut oikeus käyttää.

Rattijuopumuksesta tuomitaan niin ikään se, joka kuljettaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa tai raitiovaunua käytettyään muuta huumaavaa ainetta kuin alkoholia taikka tällaista ainetta ja alkoholia niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut.

4 §

Törkeä rattijuopumus

Jos rattijuopumuksessa

1) rikoksenteikijän veren alkoholipitoisuus on vähintään 1,2 promillea tai hänellä on vähintään 0,53 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa, tai

2) rikoksenteikijän kyky tehtävän vaatimiin suorituksiin on tuntuvasti huonontunut taikka

3) rikoksenteikijä on käyttänyt muuta huumaavaa ainetta kuin alkoholia tai tällaista ainetta ja alkoholia niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on tuntuvasti huonontunut,

ja olosuhteet ovat sellaiset, että rikos on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen turvallisuudelle, rikoksenteikijä on tuomittava *törkeästi rattijuopumuksesta* vähintään 60 päiväsakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

5 §

Vesiliikennejuopumus

Joka ohjailee alusta tai toimii aluksessa sen kulun turvallisuuteen olennaisesti vaikuttavassa tehtävässä

1) nautittuaan alkoholia niin, että hänen verensä alkoholipitoisuus tehtävän aikana tai sen jälkeen on vähintään 1,0 promillea tai että hänellä tällöin on vähintään 0,44 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa tai että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut, tai

2) käytettyään muuta huumaavaa ainetta kuin alkoholia tai tällaista ainetta ja alkoholia niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut, ja olosuhteet ovat sellaiset, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen turvallisuudelle, on tuomittava *vesiliikennejuopumuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. Vesiliikennejuopumuksesta ei kuitenkaan tuomita silloin, kun ohjailtavana on ollut soutuvene, purjeella tai niihin rinnastettava vesikulkuneuvo tai kun 1 momentissa tarkoitettu tehtävä on ollut tällaisessa aluksessa.

6 §

Ilmaliikennejuopumus

Joka ohjaa ilma-alusta tai toimii sen miehistön jäsenenä tai muussa lentoturvallisuustehtävässä nautittuaan alkoholia niin, että hänen verensä alkoholipitoisuus tehtävän aikana tai sen jälkeen on vähintään 0,5 promillea tai että hänellä tällöin on vähintään 0,22 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa tai että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut, on tuomittava *ilmaliikennejuopumuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. Ilmaliikennejuopumuksesta tuomitaan myös se, joka ohjaa ilma-alusta tai toimii sen miehistön jäsenenä tai muussa lentoturvallisuustehtävässä käytettyään huumausainetta niin, että hänen veressään on tehtävän aikana tai sen jälkeen käytetyn huumausaineen vaikuttavaa ainetta tai sen aineenvaihduntatuotetta. Tämän momentin säännöstä ei kuitenkaan sovelleta, jos mainittu aine tai aineenvaihduntatuote on peräisin lääkevalmisteesta, jota tehtävää suorittavalla on ollut oikeus käyttää. Ilmaliikennejuopumuksesta tuomitaan niin ikään se, joka toimii 1 ja 2 momentissa mainitussa tehtävässä käytettyään muuta huumaavaa ainetta kuin alkoholia tai tällaista ainetta ja alkoholia niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on

huonontunut.

7 §

Junaliikennejuopumus

Joka kuljettaa junaa tai toimii muussa junaturvallisuuteen olennaisesti vaikuttavassa tehtävässä nautittuaan alkoholia niin, että hänen verensä alkoholipitoisuus tehtävän aikana tai sen jälkeen on vähintään 0,5 promillea tai että hänellä tällöin on vähintään 0,22 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa tai että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut, on tuomittava *junaliikennejuopumuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. Junaliikennejuopumuksesta tuomitaan myös se, joka kuljettaa junaa tai toimii muussa junaturvallisuuteen olennaisesti vaikuttavassa tehtävässä käytettyään huumausainetta niin, että hänen veressään on tehtävän aikana tai sen jälkeen käytetyn huumausaineen vaikuttavaa ainetta tai sen aineenvaihduntatuotetta. Tämän momentin säännöstä ei kuitenkaan sovelleta, jos mainittu aine tai aineenvaihduntatuote on peräisin lääkevalmisteesta, jota tehtävää suorittavalla on ollut oikeus käyttää. Junaliikennejuopumuksesta tuomitaan niin ikään se, joka toimii 1 ja 2 momentissa mainitussa tehtävässä käytettyään muuta huumaavaa ainetta kuin alkoholia tai tällaista ainetta ja alkoholia niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut.

12 §

Määritelmät

Tässä luvussa tarkoitetaan:

1 a) huumausaineella huumausainelaisissa (1289/1993) tarkoitettua huumausainetta;

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 .

2.

Laki**tieliikennelain 76 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 3 päivänä huhtikuuta 1981 annetun tieliikennelain (267/1981) 76 §, sellaisena kuin se on laissa 546/1999, seuraavasti:

76 §

*Perusteet väliaikaiseen ajokieltoon
 määräämiselle*

Poliisimies voi määrätä ajo-oikeuden haltijan väliaikaiseen ajokieltoon ja ottaa ajokortin haltuunsa:

- 1) jos on todennäköistä syytä epäillä hänen syyllistyneen rikoslain 23 luvun 3 §:n 1 momentissa tai 4 §:ssä tarkoitettuun rattijuopumusrikokseen;
- 2) jos on syytä epäillä hänen syyllistyneen törkeään liikenneturvallisuuden vaarantamiseen tai rikoslain 23 luvun 3 §:n 2

tai 3 momentissa tarkoitettuun rattijuopumusrikokseen;

3) jos on todennäköistä, että edellytykset ajokiellon määräämiselle 75 §:n 2 momentin 3—6 kohdan tai 3 momentin nojalla ovat olemassa; tai

4) jos on ilmeistä, että ajo-oikeuden haltijan ajokyky on sairauden, vian tai muun sellaisen syyn vuoksi siinä määrin heikentynyt, että siitä aiheutuu ajon jatkuessa olennaista vaaraa muulle liikenteelle eikä terveydentilan selvittämistä 73 §:n 2 momentin mukaisesti voida tästä syystä pitää yksinään riittävänä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

3.

Laki**liikennevakuutuslain 7 ja 20 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 26 päivänä kesäkuuta 1959 annetun liikennevakuutuslain (279/1959) 7 §:n 3 momentti ja 20 §, sellaisina kuin ne ovat, 7 §:n 3 momentti laissa 656/1994 ja 20 § viimeksi mainitussa laissa ja laissa 374/1979, seuraavasti:

7 §

Jos joku on aiheuttanut itselleen henkilöön kohdistuneen vahingon kuljettaessaan ajoneuvoa sellaisessa tilassa, että hänen verensä alkoholipitoisuus oli ajon aikana tai sen jälkeen vähintään 1,2 promillea tai että hänellä oli vähintään 0,53 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa, taikka hän on aiheuttanut vahingon kuljettaessaan ajoneuvoa muuten alkoholin tai muun huumaavan aineen kuin alkoholin vaikutuksen alaisena taikka alkoholin ja muun huumaavan aineen yhteisvaikutuksen alaisena niin, että hänen kykynsä virheettömiin suorituksiin oli tuntuvasti huonontunut, suoritetaan korvausta ajoneuvon vakuutuksesta vain sikäli kuin siihen on erityinen syy. Mitä edellä on sanottu kuljettajan oikeudesta korvaukseen, koskee myös matkustajaa, milloin tämä vahingon sattuessa oli mukana ajoneuvossa, vaikka hän tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää edellä mainitusta kuljettajan tilasta.

20 §

Jos moottoriajoneuvon omistaja, kuljettaja tai matkustaja on aiheuttanut vahingon tahallaan tai törkeällä tuottamuksellaan tai jos vahinko on aiheutunut tuottamuksesta ajettaessa ajoneuvolla, johon oli päästy käsiksi tekemällä sellainen rikos tai jota käytettiin sellaisen rikoksen tekemiseen, joka ei ole vähäinen, taikka jos joku on aiheuttanut vahingon kuljettaessaan ajoneuvoa sellaisessa tilassa, että hänen verensä alkoholipitoisuus oli ajon aikana tai sen jälkeen vähintään 1,2 promillea tai että hänellä oli vähintään 0,53 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa, taikka hän on aiheuttanut vahingon kuljettaessaan ajoneuvoa muuten alkoholin tai muun huumaavan aineen kuin alkoholin vaikutuksen alaisena taikka alkoholin ja muun huumaavan aineen yhteisvaikutuksen alaisena niin, että hänen kykynsä virheettömiin suorituksiin oli tuntuvasti huonontunut, ja jos liikennevakuutusyhtiö

tällaisessa tapauksessa suorittaa vahingonkorvaukseksi määrän, joka saajalla on oikeus vaatia korvausvelvolliselta, siirtyy tämä oikeus yhtiölle. Edellä tarkoitettu korvausvelvollisuus määräytyy vahingonkorvauslain (412/1974) 2 ja 4 luvussa säädettyjen perusteiden mukaan.

Sopimus, jolla yhtiö pidättää itselleen korvausvelvollista vastaan laajemman oikeuden kuin tässä pykälässä on säädetty, on mitätön.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

Naantalissa 28 päivänä kesäkuuta 2002

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Oikeusministeri *Johannes Koskinen*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

1.

Laki

rikoslain 23 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 23 luvun 3—7 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 545/1999, sekä lisätään luvun 12 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 545/1999, uusi 1 a kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 §

Rattijuopumus

Joka kuljettaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa tai raitiovaunua

1) nautittuaan alkoholia niin, että hänen verensä alkoholipitoisuus ajon aikana tai sen jälkeen on vähintään 0,5 promillea tai että hänellä tällöin on vähintään 0,25 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa, tai
2) käytettyään muuta huumaavaa ainetta kuin alkoholia tai tällaista ainetta ja alkoholia niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut, on tuomittava *rattijuopumuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Ehdotus

3 §

Rattijuopumus

Joka kuljettaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa tai raitiovaunua nautittuaan alkoholia niin, että hänen verensä alkoholipitoisuus ajon aikana tai sen jälkeen on vähintään 0,5 promillea tai että hänellä tällöin on vähintään 0,22 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa, on tuomittava *rattijuopumuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Rattijuopumuksesta tuomitaan myös se, joka kuljettaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa tai raitiovaunua käytettyään huumausainetta niin, että hänen veressään on ajon aikana tai sen jälkeen käytetyn huumausaineen vaikuttavaa ainetta tai sen aineenvaihduntatuotetta. Tämän momentin säännöstä ei kuitenkaan sovelleta, jos mainittu aine tai aineenvaihduntatuote on peräisin lääkevalmisteesta, jota kuljettajalla on ollut oikeus käyttää.

Rattijuopumuksesta tuomitaan niin ikään se, joka kuljettaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa tai raitiovaunua käytettyään muuta huumaavaa ainetta kuin alkoholia taikka tällaista ainetta ja alkoholia niin, että hänen

4 §

Törkeä rattijuopumus

Jos rattijuopumuksessa

- 1) rikoksenteikijän veren alkoholipitoisuus on vähintään 1,2 promillea tai hänellä on vähintään 0,60 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa, tai
- 2) rikoksenteikijän kyky tehtävän vaatimiin suorituksiin on tuntuvasti huonontunut, taikka
- 3) rikoksenteikijä on käyttänyt muuta huumavaa ainetta kuin alkoholia tai tällaista ainetta ja alkoholia niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on tuntuvasti huonontunut, ja olosuhteet ovat sellaiset, että rikos on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen turvallisuudelle, rikoksenteikijä on tuomittava *törkeästä rattijuopumuksesta* vähintään 60 päiväsakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

5 §

Vesiliikennejuopumus

Joka ohjailee alusta tai toimii aluksessa sen kulun turvallisuuteen olennaisesti vaikuttavassa tehtävässä

- 1) nautittuaan alkoholia niin, että hänen verensä alkoholipitoisuus tehtävän aikana tai sen jälkeen on vähintään 1,0 promillea tai että hänellä tällöin on vähintään 0,50 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa tai että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut, tai
- 2) käytettyään muuta huumavaa ainetta kuin alkoholia tai tällaista ainetta ja alkoholia niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut, ja olosuhteet ovat sellaiset, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen turvallisuudelle, on tuomittava *vesiliikennejuopumuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. Vesiliikennejuopumuksesta ei kuitenkaan

kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut.

4 §

Törkeä rattijuopumus

Jos rattijuopumuksessa

- 1) rikoksenteikijän veren alkoholipitoisuus on vähintään 1,2 promillea tai hänellä on vähintään 0,53 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa, tai
- 2) rikoksenteikijän kyky tehtävän vaatimiin suorituksiin on tuntuvasti huonontunut, taikka
- 3) rikoksenteikijä on käyttänyt muuta huumavaa ainetta kuin alkoholia tai tällaista ainetta ja alkoholia niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on tuntuvasti huonontunut, ja olosuhteet ovat sellaiset, että rikos on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen turvallisuudelle, rikoksenteikijä on tuomittava *törkeästä rattijuopumuksesta* vähintään 60 päiväsakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

5 §

Vesiliikennejuopumus

Joka ohjailee alusta tai toimii aluksessa sen kulun turvallisuuteen olennaisesti vaikuttavassa tehtävässä

- 1) nautittuaan alkoholia niin, että hänen verensä alkoholipitoisuus tehtävän aikana tai sen jälkeen on vähintään 1,0 promillea tai että hänellä tällöin on vähintään 0,44 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa tai että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut, tai
- 2) käytettyään muuta huumavaa ainetta kuin alkoholia tai tällaista ainetta ja alkoholia niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut, ja olosuhteet ovat sellaiset, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen turvallisuudelle, on tuomittava *vesiliikennejuopumuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. Vesiliikennejuopumuksesta ei kuitenkaan

Voimassa oleva laki

tuomita silloin, kun ohjailtavana on ollut soutuvene, purjejolla tai niihin rinnastettava vesikulkuneuvo tai kun 1 momentissa tarkoitettu tehtävä on ollut tällaisessa aluksessa.

6 §

Ilmaliikennejuopumus

Joka ohjaa ilma-alusta tai toimii sen miehistön jäsenenä tai muussa lentoturvallisuustehtävässä

- 1) nautittuaan alkoholia niin, että hänen verensä alkoholipitoisuus tehtävän aikana tai sen jälkeen on vähintään 0,5 promillea tai että hänellä tällöin on vähintään 0,25 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa tai että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut, tai
- 2) käytettyään muuta huumaavaa ainetta kuin alkoholia tai tällaista ainetta ja alkoholia niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut, on tuomittava *ilmaliikennejuopumuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

7 §

Junaliikennejuopumus

Joka kuljettaa junaa tai toimii muussa junaturvallisuuteen olennaisesti vaikuttavassa tehtävässä

- 1) nautittuaan alkoholia niin, että hänen verensä alkoholipitoisuus tehtävän aikana

Ehdotus

tuomita silloin, kun ohjailtavana on ollut soutuvene, purjejolla tai niihin rinnastettava vesikulkuneuvo tai kun 1 momentissa tarkoitettu tehtävä on ollut tällaisessa aluksessa.

6 §

Ilmaliikennejuopumus

Joka ohjaa ilma-alusta tai toimii sen miehistön jäsenenä tai muussa lentoturvallisuustehtävässä

- 1) nautittuaan alkoholia niin, että hänen verensä alkoholipitoisuus tehtävän aikana tai sen jälkeen on vähintään 0,5 promillea tai että hänellä tällöin on vähintään 0,22 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa tai että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut, on tuomittava *ilmaliikennejuopumuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.
- Ilmaliikennejuopumuksesta tuomitaan myös se, joka ohjaa ilma-alusta tai toimii sen miehistön jäsenenä tai muussa lentoturvallisuustehtävässä käytettyään huumausainetta niin, että hänen veressään on tehtävän aikana tai sen jälkeen käytetyn huumausaineen vaikuttavaa ainetta tai sen aineenvaihduntatuotetta. Tämän momentin säännöstä ei kuitenkaan sovelleta, jos mainittu aine tai aineenvaihduntatuote on peräisin lääkevalmisteesta, jota tehtävää suorittavalla on ollut oikeus käyttää.*
- Ilmaliikennejuopumuksesta tuomitaan niin ikään se, joka toimii 1 ja 2 momentissa mainitussa tehtävässä käytettyään muuta huumaavaa ainetta kuin alkoholia tai tällaista ainetta ja alkoholia niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut.*

7 §

Junaliikennejuopumus

Joka kuljettaa junaa tai toimii muussa junaturvallisuuteen olennaisesti

- 1) nautittuaan alkoholia niin, että hänen verensä alkoholipitoisuus tehtävän aikana tai sen

tai sen jälkeen on vähintään 0,5 promillea tai että hänellä tällöin on vähintään 0,25 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa tai että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut, tai
 2) käytettyään muuta huumaavaa ainetta kuin alkoholia tai tällaista ainetta ja alkoholia niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut, on tuomittava *junaliikennejuopumuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

jälkeen on vähintään 0,5 promillea tai että hänellä tällöin on vähintään 0,22 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa tai että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut, on tuomittava *junaliikennejuopumuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.
Junaliikennejuopumuksesta tuomitaan myös se, joka kuljettaa junaa tai toimii muussa junaturvallisuuteen olennaisesti vaikuttavassa tehtävässä käytettyään huumausainetta niin, että hänen veressään on tehtävän aikana tai sen jälkeen käytetyn huumausaineen vaikuttavaa ainetta tai sen aineenvaihduntatuotetta. Tämän momentin säännöstä ei kuitenkaan sovelleta, jos mainittu aine tai aineenvaihduntatuote on peräisin lääkevalmisteesta, jota tehtävää suorittavalla on ollut oikeus käyttää.
Junaliikennejuopumuksesta tuomitaan niin ikään se, joka toimii 1 ja 2 momentissa mainitussa tehtävässä käytettyään muuta huumaavaa ainetta kuin alkoholia tai tällaista ainetta ja alkoholia niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut.

12 §

Määritelmät

Tässä luvussa tarkoitetaan:

 (uusi)

 1 a) *huumausaineella huumausainelaisssa (1289/1993) tarkoitettua huumausainetta;*

 Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 20 .

2.

Laki**tieliikennelain 76 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 3 päivänä huhtikuuta 1981 annetun tieliikennelain (267/1981) 76 §, sellaisena kuin se on laissa 546/1999, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

76 §

Perusteet väliaikaiseen ajokieltoon määräämiselle

Poliisimies voi määrätä ajo-oikeuden haltijan väliaikaiseen ajokieltoon ja ottaa ajokortin haltuunsa:

- 1) jos on todennäköistä syytä epäillä hänen syyllistyneen rikoslain 23 luvun 3 §:n 1 kohdassa tai 4 §:ssä tarkoitettuun rattijuopumusrikokseen;
- 2) jos on syytä epäillä hänen syyllistyneen törkeään liikenneturvallisuuden vaarantamiseen tai rikoslain 23 luvun 3 §:n 2 kohdassa tarkoitettuun rattijuopumusrikokseen;
- 3) jos on todennäköistä, että edellytykset ajokiellon määräämiselle 75 §:n 2 momentin 3—6 kohdan tai 3 momentin nojalla ovat olemassa; tai
- 4) jos on ilmeistä, että ajo-oikeuden haltijan ajokyky on sairauden, vian tai muun sellaisen syyn vuoksi siinä määrin heikentynyt, että siitä aiheutuu ajon jatkuessa olennaista vaaraa muulle liikenteelle eikä terveydentilan selvittämistä 73 §:n 2 momentin mukaisesti voida tästä syystä pitää yksinään riittävänä.

- 1) jos on todennäköistä syytä epäillä hänen syyllistyneen rikoslain 23 luvun 3 §:n *1 momentissa* tai 4 §:ssä tarkoitettuun rattijuopumusrikokseen;
- 2) jos on syytä epäillä hänen syyllistyneen törkeään liikenneturvallisuuden vaarantamiseen tai rikoslain 23 luvun 3 §:n *2 tai 3 momentissa* tarkoitettuun rattijuopumusrikokseen;
- 3) jos on todennäköistä, että edellytykset ajokiellon määräämiselle 75 §:n 2 momentin 3—6 kohdan tai 3 momentin nojalla ovat olemassa; tai
- 4) jos on ilmeistä, että ajo-oikeuden haltijan ajokyky on sairauden, vian tai muun sellaisen syyn vuoksi siinä määrin heikentynyt, että siitä aiheutuu ajon jatkuessa olennaista vaaraa muulle liikenteelle eikä terveydentilan selvittämistä 73 §:n 2 momentin mukaisesti voida tästä syystä pitää yksinään riittävänä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

3.

Laki**liikennevakuutuslain 7 ja 20 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 26 päivänä kesäkuuta 1959 annetun liikennevakuutuslain (279/1959) 7 §:n 3 momentti ja 20 §, sellaisina kuin ne ovat, 7 §:n 3 momentti laissa 656/1994 ja 20 § viimeksi mainitussa laissa ja laissa 374/1979, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

Jos joku on aiheuttanut itselleen henkilöön kohdistuneen vahingon kuljettaessaan ajoneuvoa sellaisessa tilassa, että hänen verensä alkoholipitoisuus oli ajon aikana tai sen jälkeen vähintään 1,2 promillea tai että hänellä oli vähintään 0,60 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa, taikka hän on aiheuttanut vahingon kuljettaessaan ajoneuvoa muuten alkoholin tai muun huumaavan aineen kuin alkoholin vaikutuksen alaisena taikka alkoholin ja muun huumaavan aineen yhteisvaikutuksen alaisena niin, että hänen kykynsä virheettömiin suorituksiin oli tuntuvasti huonontunut, suoritetaan korvausta ajoneuvon vakuutuksesta vain sikäli kuin siihen on erityinen syy. Mitä edellä on sanottu kuljettajan oikeudesta korvaukseen, koskee myös matkustajaa, milloin tämä vahingon sattuessa oli mukana ajoneuvossa, vaikka hän tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää edellä mainitusta kuljettajan tilasta.

Jos joku on aiheuttanut itselleen henkilöön kohdistuneen vahingon kuljettaessaan ajoneuvoa sellaisessa tilassa, että hänen verensä alkoholipitoisuus oli ajon aikana tai sen jälkeen vähintään 1,2 promillea tai että hänellä oli vähintään *0,53 milligrammaa* alkoholia litrassa uloshengitysilmaa, taikka hän on aiheuttanut vahingon kuljettaessaan ajoneuvoa muuten alkoholin tai muun huumaavan aineen kuin alkoholin vaikutuksen alaisena taikka alkoholin ja muun huumaavan aineen yhteisvaikutuksen alaisena niin, että hänen kykynsä virheettömiin suorituksiin oli tuntuvasti huonontunut, suoritetaan korvausta ajoneuvon vakuutuksesta vain sikäli kuin siihen on erityinen syy. Mitä edellä on sanottu kuljettajan oikeudesta korvaukseen, koskee myös matkustajaa, milloin tämä vahingon sattuessa oli mukana ajoneuvossa, vaikka hän tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää edellä mainitusta kuljettajan tilasta.

20 §

Jos moottoriajoneuvon omistaja, kuljettaja tai matkustaja on aiheuttanut vahingon tahallaan tai törkeällä tuottamuksellaan tai jos vahinko on aiheutunut tuottamuksesta ajettaessa ajoneuvolla, johon oli päästy käsiksi tekemällä sellainen rikos tai jota käytettiin sellaisen rikoksen tekemiseen,

20 §

Jos moottoriajoneuvon omistaja, kuljettaja tai matkustaja on aiheuttanut vahingon tahallaan tai törkeällä tuottamuksellaan tai jos vahinko on aiheutunut tuottamuksesta ajettaessa ajoneuvolla, johon oli päästy käsiksi tekemällä sellainen rikos tai jota käytettiin sellaisen rikoksen tekemiseen,

joka ei ole vähäinen, tahi jos joku on aiheuttanut vahingon kuljettaessaan ajoneuvoa sellaisessa tilassa, että hänen verensä alkoholipitoisuus oli ajon aikana tai sen jälkeen vähintään 1,2 promillea tai että hänellä oli vähintään 0,60 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa, taikka hän on aiheuttanut vahingon kuljettaessaan ajoneuvoa muuten alkoholin tai muun huumaavan aineen kuin alkoholin vaikutuksen alaisena taikka alkoholin ja muun huumaavan aineen yhteisvaikutuksen alaisena niin, että hänen kykynsä virheettömiin suorituksiin oli tuntuvasti huonontunut, ja jos liikennevakuutusyhtiö tällaisessa tapauksessa suorittaa vahingonkorvaukseksi määrän, joka saajalla on oikeus vaatia korvausvelvolliselta, siirtyy tämä oikeus yhtiölle. Edellä tarkoitettu korvausvelvollisuus määräytyy vahingonkorvauslain (412/74) 2 ja 4 luvussa säädettyjen perusteiden mukaan. Sopimus, jolla yhtiö pidättää itselleen korvausvelvollista vastaan laajemman oikeuden, kuin tässä pykälässä on säädetty, on mitätön.

joka ei ole vähäinen, taikka jos joku on aiheuttanut vahingon kuljettaessaan ajoneuvoa sellaisessa tilassa, että hänen verensä alkoholipitoisuus oli ajon aikana tai sen jälkeen vähintään 1,2 promillea tai että hänellä oli vähintään 0,53 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa, taikka hän on aiheuttanut vahingon kuljettaessaan ajoneuvoa muuten alkoholin tai muun huumaavan aineen kuin alkoholin vaikutuksen alaisena taikka alkoholin ja muun huumaavan aineen yhteisvaikutuksen alaisena niin, että hänen kykynsä virheettömiin suorituksiin oli tuntuvasti huonontunut, ja jos liikennevakuutusyhtiö tällaisessa tapauksessa suorittaa vahingonkorvaukseksi määrän, joka saajalla on oikeus vaatia korvausvelvolliselta, siirtyy tämä oikeus yhtiölle. Edellä tarkoitettu korvausvelvollisuus määräytyy vahingonkorvauslain (412/1974) 2 ja 4 luvussa säädettyjen perusteiden mukaan. Sopimus, jolla yhtiö pidättää itselleen korvausvelvollista vastaan laajemman oikeuden kuin tässä pykälässä on säädetty, on mitätön.

_____ päivä
Tämä laki tulee voimaan kuuta 20 .
